

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Första Kammaren. N:o 31.

Onsdagen den 25 April.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för sammanträdet å f. m. samt protokollet för den 18 dennes.

Fortsattes föredragningen af Särskilda Utskottets för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till utsökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar utlåtande N:o 1, i anledning af samma nådiga proposition.

*Förslag till
utsöknings-
lag.*

1:sta punkten, innehållande förslag till Utsökningslag.

55 §.

Grefve Horn: Denna paragraf står i ett stort sammanhang med den 12 §, mot hvilken jag framställt några anmärkningar, men som dessa anmärkningar ej vunnit Kammarens bifall, och jag vid diskuterandet derom kunde sluta till Kammarens åsigt i ämnet, vill jag icke nu framställa likartade anmärkningar mot föreliggande paragraf, och detta desto mindre nu, som Kammaren är så fåtalig.

Herr Samzelius: Äfven jag har i Utskottet låtit anteckna min reservation vid denna paragraf. Fast än Kammaren ej velat lyssna till de af Grefve Horn mot 12 § framställda anmärkningar, synes mig icke deraf ovilkorligen böra följa, att Kammaren icke heller nu skulle fästa uppmärksamhet vid de anmärkningar, som kunna göras mot denna paragraf, ty de lättnader, man kunde vara hugad att åvägabringa, kunna lämpligare ställas i samband med denna 55 § än den 12, hvilket Herr Statsministern under diskussionen äfven medgifvit. För min del hade jag helst önskat införandet af det i Tyskland och de flesta österrikiska länderna an-

Första Kammarens Prot. 1877. N:o 31.

*Förslag till
ötsöknings-
lag.
(Forts.)*

tagna s. k. mahnförfarandet. Detta mahnförfarande är något för oss nytt, och jag förmodar, att en och annan bland Kammarens ledamöter hör detsamma nu omnämnas för första gången. Det är med en viss varsamhet, som man vill antaga något nytt, innan det blifvit försökt. Jag vill icke klandra detta. Det är ett vackert drag i nationallynnet, att man icke vill i lagväg antaga oförsökta saker. Jag står ock på samma ståndpunkt. Jag är för min del mycket varsam i sådana saker. I synnerhet då det gäller något hos oss egendomligt, såsom t. ex. familjerätten, är jag mycket konservativ, men kommer jag in på närings- och handelslagstiftningen är jag det icke, och denna paragraf har i viss mån sammanhang med handelslagstiftningen. Vid de studier, jag gjort i denna del af vår rätt, har jag kommit till den öfvertygelsen, att, ehuru 1734 års lag var ett mästerverk för sin tid, vi hafva stått stilla sedan dess, och detta är allt för länge. Då denna lag stiftades fans knappast någon rörelse och industri hos oss, och man kände följaktligen icke något behof af lättnader derutinnan. Under det man i andra länder gått framåt med jättesteg i denna del af lagstiftningen, hafva vi blifvit kvarstående.

Detta mahnförfarande är, på sätt som synes af Assessor Örboms reservation i komitébetänkandet, en mycket enkel åtgärd. Det är med fördel använt i Preussen mer än 30 år. I andra tyska länder, der det blifvit infördt, har det äfven visat sig fördelaktigt. Man har genom detsamma afgjort större delen af mindre tvister, ända till 90 procent. Det skulle vara en välgärning för det allmänna, om man med dessa enkla former kunde bringa så många tvister ur verlden. Det är egentligen ingenting annat än att mana en försumlig gäldenär att uppfylla sin pligt, och domaremyndigheten tillämpas endast då behöfvat sådant påkallar.

Äfven Österrike har för 4 år sedan antagit mahnförfarandet. Man ansåg der att det var af så synnerlig vikt att tillgodoföra sig detta sätt, att, oaktadt man var sysselsatt med utarbetandet af en ny civilprocess-ordning, utbröt man denna del och framlade den för österrikiska riksdagen, der den af andra kammaren antogs efter någon diskussion och af första kammaren, hvilken hyser åtminstone lika konservativa tänkesätt som denna Kammar, bifölls utan all öfverläggning.

Efter dessa upplysningar, och då jag icke kan antaga, att i vårt svenska folklynneligger mera trätgirighet än i det tyska, förefaller det mig, som om denna sak, hvilken blifvit med så mycken fördel begagnad i Tyskland, äfven skulle kunna brukas i Sverige.

Den enda betänklighet man hade i Österrike var den, att folket i allmänhet icke kunde läsa, och man befarade, att de i följd deraf icke skulle kunna taga reda på, hvad handlingarne innehöllo. Vi äro stolta att kunna berömma oss af, att konsten att läsa är spridd till hvar man, och att förmågan att skriva eges af de flesta. Således kan här icke råda samma skäl till betänklighet som der, hvilket i allt fall icke hindrade lagens antagande. Jag vill likvisst medgifva att, såsom saken nu står, har jag föga

hopp att mina åsikter vid detta tillfälle kunna göra sig gällande. Jag har emellertid, då jag med liflig värma omfattar frågan, ansett det vara min skyldighet att vid detta tillfälle omnämna detta till protokollet. Den idé, som deri ligger, hoppas jag icke för alltid skall vara förglömd. Lika som fröet nedmyllas den i jorden, gror der och uppväxer. Jag hoppas att den i min tid, om den icke blifver allt för kort, må komma till mognad och införas i vår svenska lagstiftning. Jag har efter detta anförande icke något yrkande att göra.

*Förslag till
utsköknings-
lag.
(Forts.)*

Herr Stråle: För min del anser jag icke otänkbart, att i en framtid det s. k. mahnförarandet kan blifva infördt äfven i vårt land och bära här samma goda frukter, som i åtskilliga andra europeiska länder, men tidpunkten för detsammans införande torde ännu icke vara inne. I de länder, der detta mahnförfarande eger rum, upptages det af en myndighet, som är både dömande och exekutiv; och härigenom lösas svårigheter, som här i landet icke skulle kunna undvikas, emedan vi sakna en motsvarande myndighet.

Under öfverläggningen har man fäst sig mycket vid den exekutiva kraft, som blifvit framför andra fordringsbevis tillagd auktionsprotokoll öfver såld lös egendom. Skälet dertill är mycket enkelt. Detta fordringsbevis skiljer sig betydligt från andra fordringar. Det uppkommer vid ett offentligt tillfälle, då en stor mängd folk vanligen är samlad, och de som erhålla kredit äro kända personer. Det är, så att säga, en affär mellan grannar. Alla veta hvilken som ropat in det eller det. Dessa förhållanden torde förklara, hvarför fordringar, grundade på auktionsprotokoll, så sällan jäfvas. Huru vida förhållandet kommer att blifva detsamma hädanefter med dessa fordringar som hittills, det lemna jag derhän. Förut hafva auktionsfordringarne delgifvits gäldenären med Konungens Befallningshafvandes kommunikationsresolution på stämplat papper, innehållande föreläggande att fullgöra liqvid eller inkomma med förklaring. Hädanefter läres väl endast ett utdrag ur auktionsprotokollet komma att företes. Hvad andra fordringar vidkommer, skall sökanden, såsom det nu är stadgadt, ingifva sin ansökan till Konungens Befallningshafvande, derefter tillställa sin vederpart kommunikationsresolutionen, och först, sedan utslag fallit, får kronobetjeningen att skaffa med målet. Enligt reservationen skulle kronobetjeningen från första början hafva att skaffa med krafvet. Den första frågan kan då blifva den: om kronobetjeningen begär förskott för besvär och kostnader, är den berättigad dertill? Vi hafva haft temligen långvariga öfverläggningar inom Utskottet derom, huru vida part skulle vara berättigad att få ett utslag verkställt utan att lemna förskott, om så åskas: man lät dock betänkligheterna falla med hänsyn till den gamla svenska seden, att äfven den fattige är berättigad att få sin rätt. Inom Utskottet berättades emellertid, huru som vid ett tillfälle en mycket enträgen och ondsint fordringsegare begärt verkställighet af ett utslag, ehuru utmätningsmannen upplyste honom der-

Förslag till
utsköknings-
lag.
(Forts.)

om, att det icke fans något att taga. Utmätningssmannen fick i alla fall resa 8 mil bort för att kunna ytterligare intyga, att det icke fans något att utmäta. Blir det i reservationen framställda förslag lag och utmätningssmannen erhåller approximativt förskott, stannar han i en redovisningsskyldighet, hvilken, särdeles i de fall då likvid för fordran icke sker, kan leda till tvist. Lemnas åter icke förskott, kan utmätningssmannen nödgas att emot den understundom aflägsse boende fordringsägaren anställa rättegång för att få ersättning. Efter nu gällande föreskrifter upptages ersättningen i utmätningssinstrumentet.

Då utmätningssmannen med i fråga varande fordringsbevis infinner sig hos den redlige gäldenären är det ungefär som att sätta knifven på strupen; ty erkänner gäldenären krafvet, sker utmätning. Såsom det nu är får gäldenären en kommunikation före utmätningen, hvarigenom honom beredes en kort tid att ordna sina affärer så att han kan betala. Om gäldenären genom ett erkännande skall blifva utsatt för ögonblicklig utmätning, månne detta icke skulle innebära stark frestelse att göra invändning. Om så inträffade, blefve följden en vanlig lagsökning, och hela åtgärden hade till följd endast tidsutdrägt och kostnader.

Slutligen får jag anmärka, att ett dylikt anmaningsförfarande är för kronobetjeningen ett främmande bestyr, hvilket, om det tillämpas i större skala, upptager deras tid. De hafva annat att göra än att vara kommissionärer och ombud åt enskilda.

Dessa skäl jemte ännu flera hafva förmått Utskottet att icke antaga de i reservationen framställda förslag. För min del tillstyrker jag bifall till Utskottets betänkande i denna del.

Öfverläggningen förklarades slutad och paragrafen bifölls.

56—61 §§.

Bifölls.

62 §.

Hans Excellens Herr Friherre De Geer: Då fordran, hvar för utmätning skall ske, är intecknad, skulle, enligt Kongl. Maj:ts proposition, borgenären hafva rätt att hålla sig antingen till gäldenärens lösa eller fasta egendom. Nu föreslår Utskottet i denna paragraf den förändring, att borgenären först skulle taga betalning ur fastigheten, så vida icke borgenären och gäldenären komma öfverens att lösören må i mät tagas. Jag vill visserligen icke bestrida, att det kunde medföra åtskilliga fördelar att bilda en särskild sort papper, som vore att anse såsom endast innefattande fordringsrätt i pant och icke någon personlig fordringsrätt, men jag tror, att om ett sådant steg skulle införas, bör det införas generellt och icke så partiellt som här är fråga, då det icke blott är inskränkt till pant i fastighet, utan, hvad som ännu origtigare är, inskränkt endast till det fallet, att den pantför-

skrifna egendomen ännu finnes qvar i gäldenärens hand. Om han deremot skilt sig från egendomen, så har enligt denna paragraf, och hvad i öfrigt lagen stadgar, borgenären rätt att i första hand vända sig till gäldenären. Det borde emellertid vara alldeles tvärt om, då nemligen det föreslagna stadgandet skulle hafva sin väsentliga tillämpning och nytta, om gäldenären skilt sig från egendomen, i hvilket fall han endast skulle kunna sökas, derest panten ej räckte till skuldens betaining. Af det nu föreslagna stadgandet skulle också följden blifva, att, om man lemnade såsom hypotek en inteckning med s. k. kapprocksrevers, skulle fordringsägaren få bättre rätt, än om han vore innehafvare af den intecknade skuldsedeln. På detta sätt blefve hela fördelen af stadgandet med lätthet kringgången. Jag tror dessutom, att detta stadgande skulle kunna medföra den olägenhet, att inteckningspapper i allmänhet blefve mindre gerna mottagna än nu är fallet, emedan om en gäldenär försummade fullgöra räntebetalningar, man blefve nödgad hålla sig till fastigheten, äfven om gäldenären hade penningar inne; och alltid kunde han bereda sig uppskof med räntans betalande under den långa tid, som åtgick innan fastigheten kunde blifva försäld. Många skulle således draga sig för att taga emot sådana papper, då man icke ens, utan omgångar, kunde bereda sig betaining. På dessa grunder anhåller jag om afslag å Utskottets förslag och lagparagrafens antagande i öfverensstämmelse med densammas lydelse i Kongl. Maj:ts förslag.

Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)

Herr Wallenberg: Det är med ledsnad jag finner, att Hans Excellens Herr Statsministern motsätter sig denna lilla modifikation, som jag tror skulle vara mycket gagnande och som inom Utskottet under öfverläggningarnes gång af en stigande majoritet omfattades. Jag skall försöka att först följa Herr Statsministerns tankegång och sedan anföra de skäl, som inom Utskottet gjort sig gällande. Det är känt att i Frankrike finnes en art af inteckning, kallad *inscription hypothécaire*, det är fordran på fastighet, och för en sådan eger man hålla sig till fastigheten, men icke till gäldenären. Här var icke fråga om att göra en så skarp skilnad emellan real- och personalkrediten, utan blott att bestämma, det den, som eger inteckning i fastighet, skall hålla sig till denna säkerhet till dess sig visat, att säkerheten icke är tillfyllestgörande. Det är hela meningen med stadgandet.

Vidare behagade den ärade talaren yttra, att, "om man hade skuldsedel med en inteckning såsom hypotek, man skulle hafva bättre rätt än om man hade en direkt intecknad skuldsedel". Det tror jag icke inverkar något, ty i första fallet är det intecknade skuldbrevet ett lösöre, som han, möjligen med någon rabatt, kan afhända sig för att återfå lånesumman; men den, som måste söka sitt åter ur sjelfva panten, har att vända sig mot fastigheten, så vida gäldenären icke medgifver, att betalningen må tagas ur hans lösören, och i de flesta fall, då det är med gäldenärens fördel öfverensstämmande att så göres, gifver han ett sådant medgifvande. Men det är hårdt att lemna borgenären, som ingenting

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

riskerar, öppen rätt att vända sig till hvad egendom som helst, då han har inteckning i fastigheten. Det är bekant att fastighets-egare mången gång genom detta plockande i deras tillhörigheter blifvit beröfvade både kör- och åkerredskap, och fastigheten har råkat i vanskötsel därför att det varit föreskrifvet, att borgenären i första hand skulle hålla sig till lösörena. Detta stadgande var lämpligt enligt gamla tiders föreställningssätt, då man ansåg omsättningen af en fastighet vara ungefär som att flytta Storkyrkan; men dessa tider äro längesedan förbi. Nu omsättas fastigheter såsom lösegendom förr, och i denna lag föreslås väsentliga lindringar vid utmätningar af fastighet. Herr Statsministern yttrade vidare, "att inteckningarne genom det föreslagna stadgandet skulle blifva mindre begärliga, enär gäldenären, äfven om han hade penningar inne, kunde neka att betala sin skuld och i stället låta fastigheten utmätas". En så beskaffad gäldenär torde dock höra till sällsyntheterna, och icke behöfva vi lagstifta för så excepti-
onella företeelser och sådana individer, som lämpligare hade sin plats på någon asyl än bland praktiska och dugliga människor.

Det är icke utan skäl Utskottet upptagit denna äsigt, som på senare tider allt mer och mer vunnit terräng. I den för sex år sedan tillsatta utsökningskomitén voro samtliga ledamöterna alldeles ense om att föreslå en med denna likartad bestämmelse. I Utskottet diskuterades denna fråga tre gånger, och för hvarje gång omfattades den föreslagna förändringen med stigande intresse af Utskottets ledamöter. Om man besinnar att utmätning, utsökning eller auktion af hvad slag som helst icke kan öfvergå gäldenären utan att hans totaltillgång lider minskning, torde blifva svårt att förstå, hvarför för dens räkning, som icke lider minskning i sin fordran, skall vidtagas en sådan operation, hvarigenom de oprioriterade borgenärerne försakaras förluster. Det är en orimlighet att lemna borgenären ett sådant val. Antag till exempel, att någon vid försäljning af en egendom glömmar att taga bort sitt namn eller tycker det vara så stor säkerhet i egendomen, att han icke kan lida någon förlust. Så kommer prisfall, missgynnande skördar m. m., och egendomen faller i både värde och pris. Då vill icke den, som har inteckning i egendomen, söka sitt åter ur fastigheten, utan han vänder sig till den, som glömt sitt namn på skuldsedeln, och hans lösegendom får då gå i första hand.

Hur man än vänder denna sak, bör man, om man vill sträfvä för fastighetskreditens väl förstådda intresse och anseende, bevilja denna lilla modifikation. Jag ber Herrarne noga uppmärksamma, att den föreslagna bestämmelsen blott är villkorlig; det uppställes icke såsom princip, att fastigheten skall säljas först, utan villkorligt, så vida gäldenären icke vill släppa till af sin lösegendom, möjligen emedan han ser att fastigheten i allt fall skall gå under klubban. Hvarför skall han då, om han inser att fastigheten i hvad fall som helst måste gå efter en eller annan månad och han har något lösören, som han vill bevara, vara nödsakad att släppa från sig ända till det sista deraf? Det bör icke kunna finnas något juridiskt hinder för antagandet af Utskottets förslag,

ty någon princip kan icke stå i vägen för att lemna bestämmande rätt åt gäldenären i stället för åt borgenären; och om en sådan princip funnes, bör Kammaren åtminstone icke omfatta den med förkärlek. Mig synes vara alldeles nog om borgenären "får sitt åter"; det är allt hvad lagstiftningen bör tillse, och det har här blifvit iakttaget, ty han får behålla all den rätt, han förut haft, till all annan gäldenärens egendom, så vida nemligen fastigheten icke räcker till att betala kapital och ränta på den intecknade fordringen.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr von Gegerfelt: Det af Utskottet i förevarande hänseende föreslagna stadgande synes mig först och främst principiellt origtigt. Ett låneaftal är något särskildt och bör såsom hufvudkontrakt anses, då deremot hypoteket är något sekundärt, tjänar allenast till säkerhet att långfivaren skall få ut sin fordran. Här af följer också att gäldenärens förbindelse att uppfylla aftalet är oberoende af huru vida fordringsegaren finner med sin fördel öfverensstämmande att göra gällande sin hypoteks rätt eller icke. Ett sådant stadgande, som här är föreslaget, synes mig vidare icke kunna lända till förmån för gäldenären i annat fall, än att han för att vinna tid till uppgörelse vägrar låta lösegendomen utmätas och tillsäger borgenären att i stället hålla sig till fastigheten; ty i allmänhet torde det vara fördelaktigare för gäldenären att hans lösören tagas i mät. Också är i det Kongl. förslaget stadgadt att fastighet icke bör tagas i mät, om lösören finnas; de skola i första hand svara för skulderna.

Den siste talaren omnämnde det ofördelaktiga för gäldenären i att hans kör- och åkerredskap utmättes och att han derigenom blefve urståndsatt att bruka sin egendom. Häremot finnas andra korrektiv. Det är nemligen stadgadt, att hvad gäldenären bäst umbära kan först skall utmätas, så att utmätningen icke må för honom blifva till större men än nödvändigt är. Vidare har samme talare yttrat, att utmätning af lösegendom för fordran, till säkerhet hvarför är lemnadt hypotek i fast egendom, skulle lända oprioriterade fordringsegare till förfång. Äfven för att så ej skall ske är sörjdt i lagen, der det föreskrifves, att, då utmätning samtidigt skall ske för intecknad och icke intecknad fordran, betalningen icke får tagas så, att den oprioriterade fordringsegaren derigenom lider förfång.

Det är mycket sant, att det kan hafva goda skäl för sig att inrätta så beskaffade fordringshandlingar, att endast fastighet häftar för skulden och att således den, som öfverlåter en fastighet, med detsamma är fri från personligt ansvar för gälden; men då det nu är fråga om personliga skulder, för hvilka fastigheten blott tjänar som hypotek, kan jag icke finna någon giltig grund för det föreslagna stadgandet, att det skall bero på gäldenären att uti ifrågavarande hänseende bestämma.

Jag får för min del vördsamt yrka att, med afslag å Utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts proposition måtte bifallas.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Herr Reutersvärd: Den siste ärade talaren påstod, att det förslag. Utskottet här framlagt, skulle vara principiellt riktigt. Jag vågar deremot påstå, att det är principiellt riktigt; ty då man lemnar säkerhet eller pant vare sig i fast eller lös egendom, anser jag principiellt riktigt att fordringsegaren håller sig till panten och icke till något annat. Följden skulle annars blifva, att den, som har en dålig inteckning, i främsta rummet hölle sig till lös-egendomen, och det anser jag riktigt. Innan man som hypotek mottager en inteckning må man pröfva om den är fullgod eller ej; har man en gång tagit den och befinnes den sedan icke vara fullgod, må man stå sitt eget kast. Det ingriper efter mitt förmenande på andra borgenärers rätt, om inteckningshafvare får bestämma, huru vida för hans fordran den fasta eller lösa egen- domen skall gå i mät.

Då jag i denna fråga tillhört majoriteten inom Utskottet, har jag ansett mig skyldig att anföra mina skäl därför; och på grund af hvad jag nu anfört och hvad en talare på stockholmsbanken framdragit till försvar för Utskottets förslag, ber jag att få förena mig med honom i yrkandet om bifall till samma förslag.

Herr Fröman: Här har vid denna punkt uppstått tvist om principer. Jag skulle visserligen kunna lemna åt den, som anmält sig att näst efter mig tala, att försvara den åsigt i berörda afseende han i sitt nyss afgifna yttrande förfäktat, men med några ord vill jag angifva, huru jag ur samma synpunkt betraktar saken.

Det tyckes mig vara klart, att en långifvare, oafsedt alla andra omständigheter, har en naturlig rätt till säkerhet för det lemnade lånets återbekommande i all gäldenärens egendom. Hafva så flera lemnat samma person lån, hafva de också alla lika rätt. Om då en af långifvarne förskaffat sig större säkerhet an-tingen genom inteckning i fastighet eller lös pant, som utgöra delar af gäldenärens egendom, kan han omöjligen derigenom för-verkat den rätt till hela egendomen som han ursprungligen och naturligen egt; och på den grund anser jag det vara i princip riktigt att, på sätt Utskottet föreslagit, inskränka intecknings-hafvarens rätt, och i synnerhet att göra gäldenären till domare i saken och gifva honom utslagsrösten i fråga om den rätt, borge-nären skall åtnjuta.

Det har här blifvit yttradt, att fastigheterna numera blifvit en vara, som, lika väl som lösören, går i köp man och man emel-lan, och detta påstående torde till en viss grad vara grundadt; men jag tror, att i många trakter af vårt land, synnerligen de mera aflägsna, hos den egentliga landtbrukande allmogen kär-leken till den fastighet, som tillhört förfädren och äfven till den, en person sjelf förvärfvat, ännu fortlefver. Ett bevis derpå ser man i det ifriga bemödande, mången i denna samhällsklass gör sig för att förvärfva sin egen torfva. Jordegarens framtida be-stånd är således väsentligen beroende af sjelfva egendomen och, om den utmätes, går egaren derigenom på visst sätt miste om sin

framtid och sitt yrke. Det har af en talare blifvit anfördt, att Utskottets förslag skulle vara fördelaktigt i det afseende, att en borgenär derigenom hindrades att utarma jordbrukaren genom att småningom låta utmäta all hans lösegendom, hans åkerredskap och böhag m. m.; men jag frågar: om borgenären tager egendomen, hvad gör då gäldenären med åkerbruksredskapen?

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Man har talat om, att nu gälande rättsåsigter skulle vara skadliga för fastighetskrediten. Det har jag mycket svårt att rätt fatta, helst en föregående talare vid utvecklingen af denna åsigt kom att nämna, det fastighetsvärdet vore ganska ombytligt och att det i dåliga tider plägade falla betydligt. Är det då ett sätt att stärka nämnda kredit, att hänvisa inteckningsinnehafvaren till fastigheten allena och afskära honom den rättighet, han naturligen eger, att hålla sig till all gäldenärens egendom?

På dessa skäl förenar jag mig i det framställda yrkandet, att den motsvarande paragrafen i Kongl. Maj:ts förslag må vinna bifall framför Utskottets.

Herr von Gegerfelt: Den näst föregående talaren fästade min uppmärksamhet på två argument mot Utskottets förslag, som jag ämnade framlägga, men glömde, då jag sist hade ordet. Han sade nemligen, att då en borgenär har fast eller lös pant i hant, han bör vara pliktig att företrädesvis hålla sig till den och låta öfrige borgenärer, som icke hafva någon pant, få den öfriga egendomen. Då frågas: Hvarför har vid sådant förhållande Utskottet icke föreslagit, att enahanda grunder skola gälla äfven för den, som har lös pant? Hvarför skall icke äfven denne vara förbunden att uteslutande hålla sig till panten? Då hade åtminstone nödig konsekvens blifvit iakttagen och det besynnerliga missförhållandet icke inträffat, att den, som har inteckning såsom hypotek för en annan skuldförbindelse, har olika rätt med den, som har inteckningsbeviset skrifvet på sin egen skuldsedel.

Det andra argumentet föll mig i minnet, då talaren yttrade sitt missnöje öfver, att den, som hade en dålig inteckning, skulle kunna slå sig på gäldenärens öfriga egendom. Det vore bra hårdt för en fordringsegare att få sämre rätt derför att han förskaffat sig en pant, äfven om denna vore otillräcklig. Jag tror icke, att rättskänslan går in på att den, som har en inteckning, hvilken icke är säker, bör hafva sämre rätt än den, som icke har någon säkerhet alls, eller åtminstone löpa fara att få vidkännas olägenheten att få vänta med att erhålla betalning hela den långa tid, som kan förflyta innan fastigheten blifvit utredd och försäld, möjliga klagomål blifvit afgjorda och köpeskillingen fördelad. Hvilka lättnader den nya lagen än kan komma att medföra i detta hänseende, kan det dock dröja ganska länge innan likvid för en försäld fastighet må kunna ske, och jag tror det icke vara med biligheten öfverensstämmande, att desse inteckningshafvare underkastas ett sådant dröjsmål derför att de förskaffat sig en säkerhet, som, om icke god, dock kan vara bättre än ingen. Kanhända åsyftar man med det föreslagna stadgandet det praktiska ända-

*Förslag till
utöknings-
lag.*
(Forts.)

målet att förmå folk att icke taga mot dåliga inteckningar. Det tror jag dock vore att gå något för långt i förmynderskap; och i allt fall står den satsen fast, att någon säkerhet är bättre än ingen.

För öfrigt får jag säga, att det förefaller mig litet hårdt för nuvarande inteckningsinnehafvare, i fall lagen skulle erhålla en så retroaktiv kraft, att de, som utan rädsla mottagit mindre goda inteckningar under förutsättning att de därför icke skulle få sämre rätt, utan det oaktadt ega att hålla sig till den lösa egendomen, nu skulle gå miste om denna förmån.

Herr Wallenberg: Jag skall be att till en början få något fästa mig vid den siste talarens yttrande om att "det" vore hårdt för nuvarande inteckningshafvare, om de skulle blifva underkastade det af Utskottet här föreslagna stadgandet. Jag har icke hört talas om någon civillag, som egt retroaktiv tillämpning, och, som den ärade talaren funnit af förslaget, är meningen, att det skall börja tillämpas den 1 Januari 1879. Anmärkningen kan således icke gälla för andra inteckningar än hypoteksföreningarnes, och jag har icke hört talas om att dessa föreningar, för att få sina intecknade fordringar eller räntor betalda, sälja gäldenärs lösören från en egendom, så att det skälet torde icke betyda något.

Vidare har samme talare sagt, att det vore orättvist mot andra fordringsegare, "emedan desse då borde vara skyldige att förträdessvis hålla sig till lösegendomen". Det håller icke heller streck; ty då det är så långt gånget med en fastighetsegare, att han icke kan betala ränta för sina intecknade förbindelser, finnes icke mer säkerhet i fastigheten att taga, och deras rätt, som hafva oprioriterade fordringar, förnärmas då synnerligen, om en borgenär, som har inteckning i fastigheten, då han får veta att gäldenären är insolvent, börjar sköfla dennes lösören därför, att han icke utfått sin ränta. Jag kan icke finna någon anledning att lägga en sådan alldeles onödigt makt i borgenärens hand. Det har nu blifvit så föreslaget af regeringen därför, att det under en följd af år varit stadgadt, att lösören först skola tagas i mät, och man nu icke tycker sig kunna ändra detta.

Vår högt ärade justitieombudsman framställde frågan: "om borgenären tager egendomen, hvad gör då gäldenären med sina åkerbruksredskap? Jag vill alldeles vända om frågan och säga: om borgenären tager redskapen och inventarierna, hvad gör då gäldenären med egendomen? Den kommer att falla för fäfet; och då visas sanningen af hvad jag förut påpekat, att man icke kan utmäta en hop lösören, utan att gäldenärens totaltillgång förminskas.

Samme talare yttrade mycket vackra ord om att man skulle vara varsam med den fastighet, man erhållit af förfädren. Ingen respekterar en sådan känsla så högt som jag, men denna känsla främjas derigenom att man säger åt jordbrukaren att taga vara på sina affärer, så att fastigheten icke behöfver utmätas, icke på det sätt

att man tillåter honom att sitta qvar i fädernas salar till dess han är riktigt utarmad.

Jag får bekänna, att under diskussionen ingenting förefallit, som kunnat förmå mig att ändra åsigter, och jag ber att ännu en gång få påpeka, hvad jag tror de ärade talarne alldeles förbisett, att det endast är om gäldenären icke vill medgifva, att inventarierna få tagas, som borgenären är skyldig att hålla sig till fastigheten. Är det öfverensstämmande med gäldenärens fördel att låta utmäta inventarierna, sker det väl också. Men det kan äfven ske till hans uppenbara skada; och, då så är, vet jag icke, hvarför man skall lemna en så godtycklig och öfverflödigt makt i borgenärens hand. Lagstiftningen har mycket sett borgenärerna till godo; den bör äfven något se till, att icke gäldenärens rätt trädas för nära.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutersvärd: Det kan anses djerft af mig att våga uppträda mot hvad framstående jurister här yttrat, men jag har min öfvertygelse för mig i denna fråga och tror att Utskottet gått fullkomligt riktigt till väga. En ärad talare yttrade, att den rättighet en borgenär enligt nu gällande utsökningslag har, den vill Utskottet beröfva honom. Ja! ändrar man lagen, så har han icke någon rättighet till hvad den lag, som blifvit annullerad, medgifvit honom; och meningen är just, att borgenären skall i främsta rummet hålla sig till panten, ehuru dermed visst icke är sagdt, att han icke har rätt att, om panten icke räcker, hålla sig till annan egendom.

En annan talare yttrade, att den, som icke hade inteckning, skulle komma i bättre rätt än den, som hade inteckning. Jag kan icke fatta, huru detta kan vara möjligt, ty om jag har en fordran grundad på en skuldsedel utan inteckning, lärer jag väl icke kunna komma åt fastigheten, utan att de inteckningar, som gravera densamma, förut blifvit betäckta, och sedan får jag hålla mig till fastigheten. Men icke kan man då säga, att den, som icke har inteckning kommer i bättre rätt än den som har inteckning. Ehuru jag misstänker att förslaget icke går igenom i denna Kammare, tror jag dock att det låter ganska väl försvara sig, och yrkar därför bifall till paragrafen.

Herr Stråle: På sätt af betänkandet synes, har äfven jag reserverat mig mot Utskottets förslag i denna §. Jag medgifver att vid första påseendet kan det synas, som vore det ganska goda skäl Utskottet framställt, men vid närmare betraktande torde man finna, att dessa icke hålla streck. Såsom förut blifvit nämndt, är försträckningen hufvudafålet och panten ett accessorium till hufvudafålet. Vill man ändra nu gällande lagbestämmelser i detta hänseende, så böra lagens stadganden om pant omarbetas i sin helhet. Det kan väl icke vara med rättsgrunder förenligt att, om jag försträcker penningar till en person utan pant och gäldenären sedermera, innan återbetalning sker, lemnar mig säkerhet

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)

genom pant, jag då skall förlora min rätt att i främsta rummet hålla mig till hans lösören. En sådan inskränkning i fordringsrätten blefve ändå mera betänkelig, om man råkar så illa ut, att det är tvist om hvem som är egare till den pantförskrifna fastigheten. Exempel fins, att tvist pågått i flera år om hvem som är rätter egare till en fastighet.

Slutligen ber jag att få åberopa hvad en ärad talare förut anført, att om detta lagförslag blifver antaget och gällande från år 1879, så skall lagen *antingen*, i olikhet med vanlig lagtillämpning, verka retroaktivt på den rätt jag har — och i så fall skulle jag ega att i dag hålla mig till gäldenärens lösören, men den 2 Januari 1879 hade jag icke denna rätt; — *eller också* skall det besynnerliga förhållande inträffa, att under år 1879 och följande år, då det blir fråga om utmätning på grund af in-tecknad skuldförbindelse, skall man se efter när aftalet ingicks och förklara, att i det ena fallet skall nya lagen gälla och i andra fallet icke. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats fulländad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den ifrågavarande §:n dels ock afslag derå och antagande af den motsvarande §:n i Kongl. Maj:ts proposition; framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till §:n, hvarvid svarades många nej jemte åtskilliga ja, samt sedermera proposition på afslag derå och antagande af motsvarande § i Kongl. Maj:ts förslag, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr Wallenberg begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition.

”Den, som bifaller 62 § i Särskilda Utskottets förslag till Utsökningslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammarén §:n och antager den motsvarande §:n i Kongl. Maj:ts förslag.”

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—13.

Nej—61.

63 och 64 §§.

Biföllos.

65 §.

*Förslag till
utsköfnings-
lag.
(Forts.)*

Herr von Gegerfelt: Enligt Kongl. Maj:ts proposition skulle gäldenär ega ovilkorlig rätt att undantaga nödiga gång- och sängkläder. Deremot skulle han, så vidt han saknar utväg till nödortfittigt uppehälle, få undantaga hvad som fordras för en månads underhåll så ock nödiga arbetsredskap. Detta synes mig vara en fullkomligt riktig tankegång, ty gång- och sängkläder behöfver han ovilkorligen, men underhåll af husets förråd och arbetsredskap behöfver han icke i det fall att han annorledes har sitt uppehälle. Nu har Utskottet tillagt, att han äfven skulle få undantaga nödiga husgeråd. Deremot har jag icke något att erinra, men Utskottet har icke ställt dem i paritet med nödiga gång- och sängkläder, hvilka han ovilkorligen får undantaga, utan i paritet med underhållet och arbetsredskapen, som han icke skulle få undantaga i det fall att han annorledes får sitt uppehälle. Nu synes det mig, att han har alldeles samma behof af husgeråd som af gång- och sängkläder, vare sig han har underhåll på annat sätt eller icke. Enligt Utskottets förslag får han taga undan sängkläder ovilkorligen, men, om han har utväg till nödortfittigt uppehälle, skulle han icke få taga sängen. Detta synes mig kunna hjälpas derigenom att husgeråden inflyta i det första momentet, der det stadgas hvad han ovilkorligen eger att taga undan. Men dervid möter den omständigheten, att i den summa, till hvilken man högst får undantaga egendom, äro husgeråden enligt Utskottets förslag inberäknade. Mig synes derföre lämpligt, att han får rättighet att undantaga nödiga gång- och sängkläder samt husgeråd ovilkorligen och en månads underhåll samt arbetsredskap, om utväg till uppehälle saknas, äfvensom att den summa, öfver hvilken man icke får gå, bestämmes i ett för allt till 100 kronor.

Jag skall be att få erinra något om det uttryck, som finnes så väl i Kongl. Maj:ts förslag som Utskottets, nemligen "det förråd som i huset finnes". Dermed menas naturligtvis matförråd. Om nu icke matförråd finnes, men deremot annan egendom, som lätt kan förvandlas till uppehälle för en månad — om han t. ex. har ett matnyttigt kreatur, ett lefvande får — så kan det icke räknas till "förråd som finnes i huset"; men är kreaturet slagtdadt, så får det räknas såsom förråd och undantagas.

Skulle de af mig uttalade åsigter vinna understöd, vill jag hemställa om återremiss; hvarom icke, får jag nöja mig med att hafva uttalat dem. Jag yrkar emellertid återremiss af parafrasen.

Herr von Koch: Det förefaller mig som om de uttryck, hvilka här nyttjats, vore något obestämda; i synnerhet är begreppet "husgeråd" så vanskligt att bestämma, att jag fruktar det kan

*Förslag till
utsköknings-
lag.
(Forts.)*

komma att leda till missförstånd. Jag tager mig friheten att hänvisa till en särskild mening, som i den gamla lagberedningen afgafs af Expeditionsssekreteraren Richert, och som jag biträdde. Han föreslog att "från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenär, hans hustru och oförsörjda barn. Sakna de utväg till nödig bergning; då må ej heller hvad dertill för tre månader fordras i mät gå". Hans motiv äro något långa, och jag ber om förlåtelse att jag, ehuru jag vet, att det är, som man säger "tråkigt att läsa ur bok", likväl ber att, då jag icke kan återgifva hans mening med sådana uttryck som han kunde frambringa, få uppläsa hans ord: "Det här ifrågavarande underhåll har jag trott lämpligast kunna bestämmas för lika lång tid, som gäldenär efter 38 § eger rätt att begagna nödiga rum i utmätt hus. Detta skall man tvifvelsutän kalla en öfverdrifven filantropi. Man borde dock komma ihåg, att det alldeles icke är någonting nytt i våra lagar. Den, som gjort konkurs, njuter sådant underhåll ända till dess första domen i konkurssaken fallit, d. v. s. mer än sex månader från konkursens början. Häraf har man, så vidt jag förspott, ej tagit någon anstöt, förmodligen därför, att man vanligtvis sett cessionanten i lyckligare omständigheter och tyckt det vara hårdt, om ett komfortabelt lif allt för hastigt skulle afbrytas. Efter min tanke är det dock endast nöden, som här kräfver miskund, och jag finner ingen rättvisa deruti, att en gäldenär, hvars egendom går till hans borgenärsers förnöjande, skall behandlas med mindre skonsamhet, om det sker genom utmätning, än om det sker genom konkurs. Också har Beredningen i 20 Kap. 6 § af nya förslaget till Handelsbalk redan antagit den grundsats, att hvad som tilldelas gäldenär af en konkursmassa skall vara hvarken mer eller mindre än hvad som för honom bör undantagas från utmätning efter förevarande kapitel. Det är således på detta ställe, som den till båda fallen hänförliga bestämmelsen skall gifvas. Och ehuru Beredningen gjort åtskilliga modifikationer i de hittills gällande inskränkningar af personliga friheten för gäldenär i konkurs, kan jag dock knappast föreställa mig, det dessa modifikationer skulle leda derhän, att tiden för det underhåll, gäldenären hittills åtnjutit, blefve så nedsatt, att det ej finge räcka i fulla tre månader". Förhållandena äro nu litet olika genom förändringen i konkurslagen, men i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nyss upplästa förslag och med hänsyn till nu gällande konkurslags bestämmelser om 2 månaders underhåll, anser jag att det borde stadgas: "Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenär, hans hustru och oförsörjda barn. Sakna de utväg till nödig bergning; då må ej heller hvad dertill för två månader fordras i mät gå."

Jag anhåller, att dessa mina anmärkningar måtte få åtfölja den återremiss, hvarom jag tager mig friheten framställa yrkande.

Herr Wallenberg: Jag tror, att det förslag, som igenfinnes i den Kongl. propositionen, icke är af den beskaffenhet, att det är så mycket öfverlägset den redaktion Utskottet gjort. Jag

ber att få fästa uppmärksamheten på följande: "Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn". Så långt äro alla ense. I detta afseende finnes icke någon skiljaktighet, men väl i hvad som nu kommer: "Sakna de utväg till nödortfittigt uppehälle; då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till deras underhåll för en månad tarfvas, så ock nödiga arbetsredskap, dock ej öfver ett värde af femtio kronor". Här står nu, att det skulle få tagas undan lifsförnödenheter för en månad, men man skulle få utmäta den sista talriken och den sista grytan, ty det är blott arbetsredskap, hvarmed gäldenären kan försörja sig, som få undantagas, dock blott till 50 kronors värde och det är ett mycket litet belopp. Nu lade Utskottet till "husgeråd" och det så mycket hellre som, om de icke finge undantaga sina nödvändigaste husgeråd, det vore bäst att säga, att de finge taga sina gångkläder och gå sin väg. Men detta har väl icke varit regeringens mening, och derföre tror jag, att det är rätt, att man går in på Utskottets förslag att "husgeråd och arbetsredskap få undantagas" till det värde man kan komma öfverens om.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

I afseende på förslaget att bestämma förrådet till två månader i stället för en, så får jag säga att, om man vill bälla sig till den föreslagna redaktionen "förråd som i huset finnes", så är det mera sannolikt, att det finnes blott för två dagar i stället för en månad. Det är omständigheter, som man icke kan lagstifta för, och det är omöjligt att gå in i sådana detaljer som om slagtrade får och dylikt som här talats om. Men man bör söka att ställa så till, att gäldenären icke utarmas och i detta afseende var man ense inom Utskottet, fastän meningarne voro något olika om värdet af den egendom som skulle få undantagas. Första Kammarrens ledamöter voro, så vidt jag erinrar mig, ense om denna redaktion, men Andra Kammarrens ledamöter yrkade på en sådan redaktion, att det skulle i stället för "husgeråd och arbetsredskap" heta "lösören". Det tyckte man var temligen öfverflödigt, ty ibland lösören kan ingå silfverklockor och snusdosor och dylikt, som kan vara öfverflödigt för den som icke kan göra rätt för sig, och man fann det vara bättre att precisera uttrycken, ty om betydelsen af "husgeråd" bör icke någon tvist kunna uppstå.

Medan jag har ordet ber jag att få säga något till försvar för den summa Utskottet föreslagit. Det är 100 kronor, och för den summan får man icke mycket nu för tiden. Då i Norge en liknande bestämmelse finnes, nemligen att det undantagnas värde får uppgå till 30 specier eller 120 kronor, och man icke hört någon klagan deröfver, så trodde Utskottet att det vore skäl att bestämma summan till 100 kronor. Jag hoppas, att Första Kammarren icke vill gå in på det utarmningssystem, som ty värr länge i många fall varit rådande och som blott har till följd, att man får en ökad fattigvård och dylika utgifter, i stället för att göra det möjligt för folk, som råkat ut för skuld, att komma sig för genom att låta dem behålla en del husgeråd och arbetsredskap. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Förslag till
utskottings-
lag.
(Forts.)

Herr Rentersvärd: Jag hoppas icke behöfva förklara, att jag icke tillhör dem, som gilla det s. k. utarmningssystemet, men jag önskar, att man icke måtte gå allt för långt i den motsatta riktningen, eller att befria gäldenär från att så långt hans tillgångar det medgifva, göra rätt för sig. Jag tror, att man i det af Kongl Maj:t framställda förslag härutinnan gått så långt, som man rimligtvis bör göra. Går man längre, framtvingar man konkurs, hvarigenom, till skada för båda parterna, gäldenärens ställning mycket försämras. Man tvistade i Utskottet icke så mycket om ordalydelsen, ty man kan säga, att det är en smaksak, om den här ifrågasatta förmånen för gäldenären skall afse arbetsredskap och husgeråd, eller lösören eller, såsom Kongl. Maj:ts förslag innehåller, hvad till gäldenärens och hans familjs underhåll för en månad tarfvas jemte nödiga arbetsredskap för ett värde af 50 kronor. Det kan vara temligen likgiltigt, hvilka benämningar man der vid lag begagnar. Jag deremot utgår från en annan synpunkt, nemligen den, att det icke så sällan händer, att en fattig hjälper en annan fattig, och att den, som hjälper, ofta kan vara fattigare än den hjälpte. Om nu värdet af gäldenärens bo icke öfverstiger 100 kronor, så skulle borgenären, om Utskottets förslag blefve lag, sällan eller aldrig kunna få ut sin rätt. Det är dock en rätt, som jag anser vara lika vigtig, som hvarje annan. Inom Utskottet funnos de, som ville gå så långt, att detta belopp borde bestämmas till 200 kronor. Jag vågar påstå att, om t. ex. en arbetskarl finge taga undan redskap för 200 kronor jemte matförråd för en månad, skulle någon utmätning aldrig kunna träffa honom. Det kan väl icke vara meningen att ställa en stor del af denna samhällsklass öfver lagen. Jag tror derfor att, om man vill utsträcka detta så långt, skall en person af nyss nämnda klass icke blifva åtkomlig för betalande af hvad kronan, kommunen eller enskild kan hafva att fordra af honom. Kan han blott visa, att han har ett mycket tarfligt bo, så går han fri, om han ock innehar reverser eller hvarjehanda andra tillgångar. En ärad talare föreslog, att man skulle utsträcka bestämmelsen om matförrådet till två månader. Jag undrar, huru många rike män, t. ex. i Stockholm, hafva matförråd för två månader? Sådant kan vara fallet i landsorten, men är äfven der ganska sällsynt. Dessutom, så snart en person finge veta att en utmätning förestode, så skulle han slagta ned sina kreatur och vid utmätningen säga, att detta vore hans förråd, som går åt för två månader, och följden blefve, att fordringsegaren finge ingenting. Att utsträcka medgifvandena längre, än till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, anser jag icke vara rätt, hvarför jag ock yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Grefve Horn: I Strafflagens 2 kap. 9 § ega vi redan förut ett stadgande, som står i ett visst sammanhang med det lagförslag, som nu är föremål för öfverläggning. Det rör nemligen det fall, då utmätning för böter skall ega rum. Denna § lyder sålunda: "Ej må i mät för böter tagas den sakfäldes enda fasta egendom, hvaraf han sin nödiga bergning hafver; ej nödig bostad;

Förslag till
utsköknings-
lag.
(Forts.)

ej till jordbruket nödiga lösören, eller hvad den sakfælde eljest till sin närings bedrifvande behöfver; ej nödiga gång- och sängkläder för den sakfælde, hans hustru och oförsörjda barn; ej heller af det förråd, som i huset finnes, hvad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras.“ Denna lag har sannolikt legat till grund för den lag rörande undantagande af gods vid utmätning för fordringar hvarom nu är fråga, och Kongl. Maj:t har äfven i denna § bibehållit den senare delen af Strafflagens 2 kap. 9 §, i hvad den innehåller att ej må i mät tagas “nödiga gång- och sängkläder för den sakfælde, hans hustru och oförsörjda barn, ej heller af det förråd, som i huset finnes, hvad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras“. Men i samma förslag har Kongl. Maj:t tvekat att i fråga om *enskild fordrans* utbekommande utsträcka rättigheten för gäldenär att jemväl i detta fall få behålla, hvad han eger undantaga, när fråga är om uttagande af böter. Derför har ock den inskränkning blifvit gjord, att af nödiga arbetsredskap icke får undantagas för högre värde än 50 kronor, hvarigenom således detta värde blifvit fixerad. Utskottet har ansett, att det vore nödvändigt för gäldenären att jemväl ega åtminstone nödiga husgeråd, och har derfor tillagt det stadgande, att han skulle få undantaga, utom arbetsredskap, jemväl husgeråd, hvarjemte Utskottet fördubblat summan till 100 kronor. Deremot fans det inom Utskottet en ganska aktningssvård minoritet, som, med bibehållande af bestämmelsen om *husgeråd*, yrkade, att gäldenären endast skulle ega rätt att undantaga arbetsredskap till ett värde af 50 kronor. Jag tror för min del, att det för gäldenären är tillräckligt att sauvera ett värde af 50 kronor. Vi böra nemligen icke alltid tänka oss borgenären såsom en rik man; det händer nemligen mycket ofta, att fordringsegaren är lika fattig som gäldenären, och då vore det väl hårdt, om en till betalning ovillig gäldenär skulle kunna krypa bakom lagen och, oaktadt han har tillgång, kunna undgå att förnöja borgenären. I allt fall tror jag att, om de flesta gäldenärer i den ställning, vi tänka oss dem, på hvilka 65 § bör tillämpas, hafva behöfliga gång- och sängkläder, om de derjemte hafva matförråd för en månad och få behålla arbetsredskap, som i allmänhet icke äro mycket värda, äfvensom husgeråd till ett värde af 50 kronor, bör allt detta, under den i 65 § uttalade förutsättning, att de sakna tillgång till nödortfittigt uppehälle, i allmänhet vara dem nog. Att i allt för hög grad gå gäldenärerne till mötes i detta fall, tror jag icke vore att göra dem något vidare godt, ty om de, såsom oftast är fallet, någon gång behöfva kredit, kan, enligt min åsigt, den ifrågavarande rättigheten att undantaga viss egendom, ligga i vägen för denna kredit.

Jag för min del får derfor, med godkännande af Utskottets redaktion i öfrigt, yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag, att värdet af dessa arbetsredskap och husgeråd nedsättes till 50 kronor.

Herr Samzelius: Då man tager i betraktande, hurudana gäldlagarne i gamla tider voro, visar det sig, att ett bifall från

Förslag till
utskottets-
lag.
(Forts.)

Riksdagens sida vare sig till Kongl. Maj:ts eller Utskottets föreliggande förslag, innebär ett stort steg framåt på humanitetens väg. Jag vill icke gå tillbaka ända till Romarnes och Grekernas tider, då dessa lagar voro ganska hårda emot gäldenären utan vill endast fästa mig vid våra förhållanden i detta afseende. Men jag vill icke, att, då man skall taga ett steg på den bana, som af Herr von Gegerfelt förordats, gäldenär skall medgifvas rätt att, utan afseende å värdet deraf, från utmätning undantaga husgeråd. Ett sådant stadgande skulle nemligen gifva anledning till oupphörliga tvister om hvad med nödigt husgeråd menades, i det somliga skulle vilja derunder innefatta ett helt möblement, andra deremot gifva en mindre utsträckning deråt. Då Utskottet gått så långt, att det höjt det föreslagna värdet å detta husgeråd m. m. från 50 kronor till 100 kronor, innebär detta redan ett ganska stort steg framåt, och jag är förvissad derom, att detta stadgande, som rönt motstånd här, äfven från visst håll i Andra Kammaren skall blifva föremål för anmärkningar. 100 kronor är, med det sjunkande penningvärdet, icke någon stor summa, och i andra länders lagstiftningar har man äfven gått vida längre. Man har nämnt att i Norge gäldenär är berättigad från utmätning undantaga persedlar till ett värde af 30 specier, eller i svenskt mynt 120 kronor, men äfven andra persedlar få der undantagas, såsom foder för kor m. m., hvaraf synes att man i Norge är mycket liberalare mot gäldenär, än hvad här enligt Utskottets förslag skulle blifva förhållandet. I Frankrike undantages, utom åtskilliga persedlar, som ej vilja upptagas till något bestämdt värde, verktyg och redskap till ett värde af 300 francs; och på andra sidan Atlanten har man gått ännu längre. Mig synes därför, att, om man vill hafva framgång åt förslaget, bör man icke utsträcka detta belopp utöfver 100 kronor. Att deremot nedsätta detsamma under denna summa finner jag icke vara välbetänkt, enär man sannolikt icke länge skulle vara dermed belåten!

Man har sagt, att en del af fordringsegarne kunna vara lika fattiga, som den, hos hvilken utmätningen skall företagas. Derom har jag icke annat att säga, än att vid sådant förhållande det icke är skäl för sådana personer att lägga sig i dylikt förslag. Här är ju nemligen endast fråga om att konsumtionskrediten skulle röna någon inverkan af det föreslagna stadgandet, det är icke affärsmännen, utan hufvudsakligen konsumenterna, som häraf komma att beröras, och den verkan, stadgandet kan komma att utöfva på dessa senare, består deri, att man icke vidare utborgar något till dem. Men hvad beträffar att gå dem så nära på lifvet, att man icke skulle vilja medgifva dem den af Utskottet nu föreslagna rätt, så vore det, oafsedt det omenskliga deri, äfven af statsskäl ganska farligt att bringa den fattiga klassen i allt för stor fattigdom, och det vore ganska olyckligt om fattigvårdssamhälleerna skulle nödgas inköpa en stor del af dessa personers verktyg, på det de icke skulle falla fattigvården till last. Den enskilda fordringsegarens rätt kan väl icke heller sträckas så långt, att den skulle komma i strid med allmänna billighetsskäl och stats-

klokhetens fordringar. För min del anser jag att Utskottet i sitt förslag lyckats, så väl i fråga om redaktionen som med afseende på den ifrågavarande siffran, komma till det, som för närvarande är det lämpligaste och har största utsigten att vinna Riksdagens bifall; och anhåller jag på grund häraf om bifall till Utskottets förslag.

*Förslag till
utskottnings-
lag.
(Forts.)*

Herr von Gegerfelt: Jag begärde ordet för en stund sedan med anledning af Herr Wallenbergs yttrande om det s. k. utarmningssystemet. Jag vill härvid nämna, att hvarken jag eller någon annan talare då ännu väckt fråga om inskränkning i Utskottets förslag. Under diskussionen, som sedermera följt, har jag funnit, att det icke måtte hafva lyckats mig att göra klart, hvad jag menade med min anmärkning mot Utskottets förslag. Jag har aldrig bestridt, att gäldenär, jemte de förmåner, Kongl. Maj:ts förslag tillägger honom, skulle erhålla rätt att undantaga jemväl nödiga husgeråd. Men jag har anmärkt, att hans rätt i detta hänseende icke borde göras beroende deraf, huruvida han eger eller saknar nödortfigt uppehälle, ty, om han har sitt nödortfiga uppehälle, behöfver han icke sina arbetsredskap eller det matförråd, som i huset finnes, hvaremot han, af samma skäl, som han ovilkorligen behöfver säng- och gångkläder, behöfver dessa husgeråd, äfven om han på annat sätt har sitt nödortfiga uppehälle. Jag anmärkte att jag icke kan finna, hvarföre man bör medgifva gäldenären ovilkorlig rätt till sängkläder, men allenast vilkorlig rätt till sängen, och föreslog därför, att man skulle uppflytta ordet *husgeråd* till första punkten, der det bestämmes hvad gäldenär under alla händelser får undantaga, samt att allt hvad gäldenär högst egde undantaga bestämdes till en viss summa, förslagsvis 100 kronor. Jag har så mycket större skäl att vidhålla detta mitt yrkande om återremiss, som så vidt skilda åsikter angående denna fråga inom Kammaren yppat sig, att det icke kan skada om Utskottet beredes tillfälle att taga dem i närmare öfvervägande.

Herr Stråle: Herr von Gegerfelts förslag skiljer sig både från Kongl. Maj:ts proposition och Utskottets förslag. Kongl. Maj:t har föreslagit detsamma som Utskottet, utom att Utskottet tillagt bestämmelsen om rättighet för gäldenär, att från utmätning undantaga jemväl *nödiga husgeråd*. Deremot har Utskottets pluralitet höjt värdebeloppet från 50 till 100 kronor. Jag är öfvertygad, att vi alla hysa ett djupt deltagande för en utan eget förvållande utfattig gäldenär och säkert vilja, hvar i sin mån, visa honom den barmhertighet, vi kunna. Men ett är den kristliga barmhertighetens kraf, och ett annat är lagens bestämmelser. Det kan väl hända, om den ifrågavarande siffran sättes till 100 kronor, att det vid ett och annat tillfälle verkligen kunde vara lämpligt, men jag fruktar för att vid åtskilliga andra tillfällen så icke vore förhållandet. Exempel saknas ty värr icke, att åtskilliga personer, hörande till arbetsklassen, icke begagnat sig af erbjudna till-

Förslag till
utsöknings-
lag.
Forts.)

fällen till sysselsättning i vidare mån än att förtjena nått och jemnt så mycket, som erfordras för det dagliga uppehållet, hvar-
emot återstoden af arbetstiden fördrifves på ett ingalunda beröm-
ligt sätt. Om utmätning hos en sådan person kommer i fråga och han
får i lag stadgad rätt behålla arbetsredskap och husgeråd till ett
värde af 100 kronor, så befarar jag, att mången skulle anse en
sådan person vara, såsom en ärad talare förut yttrat, satt öfver
lagen. Man bör komma ihåg, att de husgeråd och arbetsredskap,
som i de flesta fall komma i fråga, äro af ett mycket ringa värde,
och att utmätningsmännen väl icke lära uppskatta dem öfver värdet.
I anledning af den erinran en talare på min sida gjort, att fordrings-
egaren sjelf icke alltid har arbetsredskap och husgeråd till värde
af 100 kronor, har en annan talare invändt att den fattige icke
borde lemna förslag åt dem, för hvilka utmätning kan komma i
fråga. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten derpå, att flere
af de fordringar, som fattige personer understundom kunna er-
hålla, icke tillkommit genom lemnadt förslag, utan leda sitt upp-
hof från tilldömda skadeersättningar, vittnesersättningar m. m.,
och jag föreställer mig, att det skulle kännas hårdt att icke kunna
utfå sin fordran på t. ex. 5 kronor, under det den, som är skyl-
dig detta belopp, sitter der med husgeråd till ett värde af 100
kronor. Antagligt är, att de grunder lagförslaget innehåller kom-
ma att, om lagen antages, vinna tillämpning jemväl vid utmät-
ning för kommunala utskylder. Enligt gällande kommunallag
eger kommunalstyrelsen att bevilja afskrifning för berörda ut-
skylder, om den dertill finner skäl, och jag antager att styrelsen
dervid visar all möjlig barmhertighet mot dem, som sådant för-
tjena. Måne kommunen bör mot sin vilja nödgas afstå från er-
hållande af bidrag från ofvan antydda icke arbetsamma personer,
oaktadt de sitta der med husgeråd till ett värde af 100 kronor?
Jag tror knappt att jag misstager mig, då jag antager, att detta
icke skulle öfverensstämma med rättsuppfattningen hos svenska
folket.

Man har sagt, att den af Utskottet ifrågasatta förhöjning
skulle inverka på konsumtionskrediten. Ja, om paragrafen kunde
uträtta detta, skulle det vara en stor fördel, men skillnaden emel-
lan 50 och 100 kronor synes mig vara alldeles för liten att in-
verka på konsumtionskrediten, hvilken beror på helt andra grun-
der, och därför tror jag ej, att det argument, som stödde sig
derpå, här har någon användning.

I fråga om sjelfva redaktionen hafva vi fyra särskilda för-
slag, nemligen Kongl. Maj:ts proposition, Utskottets förslag, det
af en del reservanter afgifna och slutligen Herr von Gegerfelts för-
slag. Vid sådant förhållande vågar jag för min del hemställa,
att Kammaren behagade återremittera punkten till Utskottet, på
det detta, sedan Andra Kammaren jemväl fattat beslut öfver para-
grafen, måtte komma i tillfälle att taga frågan i förnyadt öfver-
vägande.

Hvad siffran beträffar, är jag af den åsigt, att den bör be-
stämmas till 50 kronor.

Herr von Koch: Jag skall taga mig friheten att först fästa mig vid ett yttrande af Grefve Horn i afseende på den likhet, som enligt hans förmenande borde förefinnas emellan denna paragraf och stadgandet angående hvad som får undantagas för böter. Jag tror icke, att man behöfver sträcka sin barmhertighet så långt, som att ställa denna paragraf i paritet med hvad för böter är stadgadt. Böter ega nu "sämsta rätt" och det finnes ett annat sätt, då det fattas tillgång till böterna, att gälda dem, och derföre anser jag att man oberoende af detta stadgande kan lagstifta i förevarande fall.

Här äro, såsom den siste talaren nämnde, redan 4 förslag framställda. Han förbigick likväl det, som jag tagit mig friheten att fästa uppmärksamheten på. Det är till och med 2 förslag, nemligen de, som förekomma i förra lagberedningens förslag, ty både majoritetens och minoritetens förslag innehålla väsentliga förbättringar i jemförelse med alla de förslag, som här nu äro framställda, ty alla dessa förslag gå ut på att bestämma en viss summa. Man tyckes föreställa sig, att det är blott fattigt folk, som komma ut för utmätning, och med afseende på dem beräknas beloppet, men alla samhällsklasser kunna blifva utsatta för utmätning, och derföre bör man tillse, att lagens stadganden kunna någorlunda rättvist tillämpas på alla dessa klasser. Dessutom äro familjerna inom alla dessa klasser olika, och hvad som erfordras för den ena familjens bergning behöfves icke för den andra; det beror, bland annat, på antalet medlemmar af familjen. Hvad man i gamla lagberedningen var ense om, det var, att man icke borde alldeles utarma den familj, hos hvilken utmätning skedde, och att understöd icke skulle komma i fråga för andra än dem, som saknade utväg till försörjning, men när sådan utväg saknades, *då* var det fråga om huru länge understödet skulle gifvas, 1 eller 3 månader. Hvad som skulle undantagas, det voro vi ense om, det var blott nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn. I min tanke är det högst olämpligt att derjemte bestämma att husgeråd och verktyg få undantagas. Hvad husgeråd beträffar kan det finnas bon, som äro värda tusentals riksdaler och andra, som icke äro värda 2 riksdaler, och i afseende på verktyg, så finnes det sådana, som äro mycket dyrbara, t. ex. urmakares i allmänhet, och andra deremot, som äro mycket enkla. I gamla lagberedningen gingo vi ut ifrån att tillse, att gäldenären och hans familj icke behöfde svälta ihjäl och att de fingo så lång tid på sig, att de kunde sätta sig in i ny verksamhet, och denna tid ansågo somliga böra bestämmas 1 och andra till 3 månader. Hvad det beträffar att få undantaga af "förråd, som i huset finnes", så beror ju betydelsen af ett sådant stadgande alldeles af det sätt, hvarpå man inrättar sitt hushåll. Somliga lefva för dagen och andra hafva stora förråd, och det är möjligt att de icke hafva några förråd alls, och då få de svälta ihjäl. Det undviker man, om man antar gamla lagberedningens förslag. Summan blir för ofrigt alltid arbiträr, och här kan man disputeras om 50 eller 100 kronor utan

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

att någonsin kunna bestämma, hvilken summa är den rätta. På andra sidan Atlanten äro bestämmelserna uti detta afseende olika i nästan alla stater och det finnes stater, der jag vill minnas, att man får undantaga ända till 1,000 dollars eller 3,800 kronors värde. Så går det, när man vill börja att vara barmhertig utan afseende å de verkliga kända förhållandena. De förhållanden, som kunna bedömas på orten af utsökningsmannen det är hvad en viss bestämd familj under vissa förhållanden med afseende på dess talrikhet etc. kan behöfva för ett par månader. Vi föreslago tre månader för att sätta stadgandet i paritet med konkurslagens bestämmelser, och jag anser äfven, att det nu föreslagna stadgandet borde i likhet med nu gällande konkurslags föreskrifter bestämma ett underhåll af två månader. Det tror jag för min del är det praktiska, och jag anhåller att vid den återremiss, som af de flesta talare blifvit yrkad, Utskottet tacktes taga i betraktande hvad så väl majoriteten som minoriteten i gamla lagberedningen tillstyrkt; och Utskottet kan uti riksdagsbiblioteket få tillgång till deras yttranden och förslag. Jag vidhåller de grundsatser jag förut uttalat och anser att, i fall af behof, vid utmätning ett underhåll för två månaders tid bör bestämmas åt gäldenären och hans familj.

Herr Widmark: Den nu föredragna paragrafen har inom Utskottet varit mycket omtvistad, och under villrådigheten om det beslut, som borde fattas, har jag bestämt mig för att deltaga uti majoritetens åsigt. Dervid har det hufvudsakligen varit mig klart att hvilken siffra, som än bestämmes, blifver, om den göres ovilkorlig, för hög. Här är nu lemnad en flerfaldig pröfningsrätt åt exekutorn. Han skall först pröfva om det saknas utväg till nödortfigt uppehälle. Vidare skall han pröfva, hvad som är att anse såsom nödiga arbetsredskap och husgeråd, och slutligen det bestämda maximivärdet. Det är icke blott en smakfråga, huru man skall bestämma denna summa, utan det är i allmänhet relativt, hvad som kan sägas vara en utblottning för den ene eller den andre, och därför anser jag, att då summan icke ovilkorligen bestämmes, man icke gerna kan sätta den såsom maximum lägre än 100 kronor. Stigande värden och pris göra att redskap mången gång äro af ett ganska högt värde och äfven därför torde summan kunna behöfva tagas till 100 kronor. Då derjemte redan 1826 års Lagkomité föreslog såsom maximum i detta afseende 50 kronor, synes mig, med hänsyn till penningens sjunkande i värde, det icke vara för långt gånget att nu bestämma 100 kronor såsom maximum. Hvad redaktionen beträffar, synes den mig fullständigare enligt Utskottets förslag, hvarför jag får yrka bifall till paragrafen, sådan den är af Utskottet föreslagen.

Herr Wallenberg: Om det nu vore fråga om att diskutera grundsatser och skicka frågan tillbaka till Utskottet för att få dem utvecklade, så skulle jag biträda det yttrande, Herr von Koch afgifvit. Men jag frågar, om det är sannolikt, att man skall er-

hålla ett annat resultat, då Regeringens åsikter i denna fråga äro i öfverensstämmelse med Utskottets, endast med den skilnad, att Utskottet tillagt orden "och husgeråd", hvilka ingen här bestridt, att de icke böra tilläggas. Då tycker jag, det är fåfängt att tänka på något annat såsom utgångspunkt i stället för denna paragraf; men i annat fall skulle jag gerna vilja, att man bestämde tre månader i stället för en.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att skiljaktheterna röra sig kring rena obetydligheter. Ingen har nemligen motsatt sig, att orden "och husgeråd" böra tilläggas — ty den, som vill utgå från en helt och hållet ny princip, tager jag här ej med i räkningen — och, om man vill försöka drifva igenom något, bör man väl välja det, som har utsigt att kunna gå igenom. Äfven inom Utskottet hafva de, som varit af olika mening i afseende å siffran, varit öfverens om Utskottets redaktionsförslag, och detta står icke i strid med Kongl. Maj:ts. Icke heller de, som velat hafva ett rymligare förslag eller sätta ordet "lösören" i stället för "arbetsredskap och husgeråd", hafva funnit anledning att mycket hålla på antagandet af detta förslag. Jag kan därför icke inse, hvarför man icke skulle kunna förena sig om den föreslagna redaktionen. Jag anhåller, att Herr Talmannen behagade beträffande denna punkt framställa två propositioner, den ena rörande redaktionen, sådan Utskottet föreslagit den gentemot Kongl. Maj:ts förslag, och den andra beträffande summan, 50 eller 100 kronor. Detta är enda sättet att gå tillväga för att få veta, hvad Kammaren vill. Här äro icke tillräckliga motiv framlagda för att besluta en återremiss, utan kommer en sådan att ega rum, så härrör det deraf att man är trött att fatta ett beslut och därför sluter sig omkring en proposition om återremiss.

En ärad talare har anmärkt, att "den fattige hjälper den fattige". Det bestrider jag icke; men jag har icke hört, att den fattige går utsökningsvis till väga emot den fattige, utan detta är vanligen en annan klass, nemligen de, som icke skulle behöfva det. Yttrandet om den fattiges hjälpsamhet mot den fattige har därför intet med denna fråga att göra.

Det har äfven yttrats, att uti detta förslag skulle ligga en benägenhet att ställa en viss klass människor utom lagen och att siffran därför skulle vara för liten. Om så vore förhållandet, medgifver jag, att siffran skulle vara för liten; men som detta icke är meningen, är siffran lagom.

Man har äfven talat om den kristliga barmhertigheten; men det är icke blott derom, som fråga är, utan äfven om klokheden, som bjuder att man icke må utarma folk utan lemna dem tillfälle att repa sig och blifva nyttiga samhällsmedlemmar.

Jag anhåller om proposition på bifall till Utskottets redaktion och att Herr Talmannen behagade tillåta, att särskild proposition framställes angående siffran, 50 eller 100 kronor, i hvilket

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

*Förslag till
utskottets
lag.* fall jag yrkar bifall till 100 kronor, som äfven är af Utskottet
(Forts.)

Herr Lagerstråle: Det var egentligen, då yrkandet om återremiss framställdes, som jag önskade yttra några ord. Då man ser, huru litet ledamöterna inom Utskottet kunnat förena sig vid ärendets föregående behandling i fråga om denna paragraf, är det icke troligt, att en återremiss skulle föranleda större sammanjemkning, och hvad blifver då förhållandet? Jo, att vi i riksdagens sista timme få diskutera ånyo öfver denna punkt, utan annat resultat, än att hvar och en ställer sig på den sida, för hvilken han har de största sympatierna. Herr Wallenbergs sista förslag är praktiskt, och jag ber att få instämma deri, under uttalande af den åsigt, att Utskottets redaktion bättre uppfyller alla fordringar än Kongl. Maj:ts förslag, hvarför jag förenar mig uti Herr Wallenbergs yrkande, äfven i denna del; men beträffande summan, som i paragrafen är utsatt, anser jag, att den med skäl kan bibehållas vid de 50 kronor, som i Kongl. Maj:ts proposition äro föreslagna. Härtill synes vara så mycket större skäl, som dessa 50 kronor endast afse att bestämma värdet på de redskap och husgeråd, som få undantagas, och jag hemställer, huruvida icke uti den fattiges bo, så i stad som på landet, 50 kronor fullt motsvara värdet på de redskap och husgeråd, som lämpligen böra undantagas. Frågans tillämplighet kommer, efter min tanke, ofkast att ifrågakomma vid utmätning af allmänna utskylder och i främsta rummet af kommunalutskylder, och jag kan icke se, att vid så beskaffade fall den betalningsskyldige bör få undantaga mera redskap och husgeråd, än som svarar mot nämnda summa och hvilket icke är så obetydligt. Dessutom får han ju, utan all sammanblandning med detta värde, undantaga hvad till hans underhåll för en månad erfordras jente nödiga gång- och sängkläder.

Grefve Horn har redan visat, att man icke bör alltför mycket skilja sig i afseende å hvad som är stadgadt om det som vid utmätning för böter må undantagas, och på grund af hvad jag nu anført, anhåller jag i afseende å paragrafens uppställning om bifall till Utskottets förslag, men att värdet må bibehållas vid 50 kronor.

Herr Reutersvärd: En ärad talare från Kristianstads län yttrade, att 100 kronor nu mera icke vore någon stor summa och att, till följd af penningevärdets fallande, det icke vore lämpligt att bestämma ett lägre belopp. Men man bör äfven taga i betraktande, att redskap, sådana de i allmänhet förekomma uti en tarflig arbetares bo, icke heller motsvara något högt värde, när det ligger i utmätningssmannens skön att värdera dem. Jag tror därför, att det skulle kunna inträffa, att en arbetare på landet finge behålla hela sitt redskapsförråd, men borgenären, som kan hafva en obetydlig fordran, blefve utan godtgörelse. Samme talare yttrade äfven, att borgenärens rätt icke finge öfverskrida

billighetens gränser. För min del anser jag det vara billigt, att hvar och en får sin lagliga rätt och att den, som kan betala, äfven må betala. Blifver det fråga om att utöfva barmhertighet, så må borgenären göra det, om han vill det, men i annat fall får fattigvården göra det.

Vidare har man sagt, att detta skulle vara ett steg till förekommande af konsumtionskrediten. Men vill man göra reformer i en sådan rigtning, tror jag man bör börja i en annan ända och tänka ut ett lämpligare sätt; ty hvad befrämjar man härmed? Jo säkert är, att den som vill, vare sig hos landthandlande eller på krogen, skaffa sig sina förnödenheter, han gör det lika väl. Bär dit sina sängkläder och öfriga husgeråd och de tagas nog emot såsom pant för konsumtionsartiklar, men den, som i nödens stund har hjälpt en sådan person, han går miste om sin ersättning.

En talare från Blekinge yttrade, att det är icke blott hos den fattige, som utmätning sker. Deremot ber jag få anmärka, att om utmätning sker hos den förmögne, så behöfves icke ett sådant stadgande som detta; ty har man icke mer än för 100 kronor i sitt bo, så är man väl fattig.

En annan talare nämnde, att den fattige icke utsöker hos den fattige, detta skulle då vara derföre att de som vänner alltid hjälpa hvarandra; men ett gammalt ordspråk säger: "man hjälper sin vän och kräfver sin ovän", och erfarenheten visar icke sällan att äfven den fattigaste utsöker sin rätt hos den fattige. Det finnes äfven andra utbetalningar, som kunna utkrävas, t. ex. böter och vittnesersättningar. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr von Koch: En ledamot af Utskottet har yttrat, att en återremiss på grund af min framställning vore detsamma, som att återremittera en *ny princip*. Men om det verkligen är så, att denna princip är ny för en person, som flera år först varit ledamot af den s. k. "Utsöknings-komitén" samt nu suttit under denna Riksdag uti det Utskott, som haft sig uppdraget att behandla denna fråga, oaktadt samma princip är uttalad af den gamla lagberedningen, då vore väl kanske redan detta ett skäl att återremittera frågan; ty det kan man väl fordra af dem, som hafva att pröfva vår Utsökningslag, att de taga reda på, hvad Johan Gabriel Richert tänkte och yttrade i lagfrågor på sin tid. Sedermera har samme talare föreslagit ett sätt att här i Kammaren bland 6 meningar söka votera ihop ett förslag af några utaf de särskilda hans egna närmaste meningarne, och man skulle derför göra särskild framställning om redaktionen och särskild om summan. Här är dock gjord en anmärkning, som jag icke hört vederläggas, nemligen att stadgandet derom att visst *förråd* skall få undantagas kan gifva anledning till åtskilliga missbruk. Här står: "då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas" o. s. v. Har man nu en utmätning att vänta, vore man väl bra dum, om man icke med anlitande af konsumtionskrediten skaffade sig ett stort förråd, på det att något måtte finnas att taga utaf. Det är en verkligen, om icke ny dock efter min tanke särdeles praktiskt odug-

Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

lig och på en egendomlig teori grundad princip, som här är införd och hvilken jag icke kan gilla. Vill man att stadgandet, der någon tillgång finnes, alltid, utan frestelse till svek, skall verka i det syfte, som afses, eller att den, hos hvilken utmätningen sker, skulle kunna berga sig någon tid efter densamma för att åter komma i arbete och icke genast falla fattigvården till last, tror jag man borde stryka ut orden: "af det förråd, som i huset finnes".

Jag tror icke, att en återremiss skulle föranleda så långt uppskof, att, såsom en ärad talare yttrade, vi icke skulle få frågan åter förr än i riksdagens sista timma. Vi hafva förut remitterat några paragrafer, och det torde väl icke vara så svårt att fatta ett beslut i afseende på denna punkt och komma in med betänkande derom. Man kunde då äfven få veta, huru vida man kunnat sammanjemka de åsigter, som här blifvit uttalade, med de troligen olika meningar, som komma att yppa sig i Andra Kam-maren.

Jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Herr Samzelius: Lika med Herr Lagerstråle anser jag viktigt, att Kammaren fattar sitt beslut om det ena eller det andra beloppet skall undantagas. Jag medgifver, att det kan vara en smakfråga, huruvida man skall bestämma detta belopp till 50 eller 100 kronor, men jag har sökt gifva skäl för det högre beloppet. Man får icke allt för mycket vädja till den kristliga barmhertigheten utan försöka reda sig den förutan. Man har talat om förhållandena på andra sidan Atlanten; der äro de belopp, som få undantagas, stora, men barmhertigheten sträcker deremot icke så långt, och jag tror att det vore bra om man kunde införa detsamma äfven hos vårt folk, hvilket säkerligen deraf skulle finna sig väl. Jag skall icke mycket hålla på det ena eller det andra beloppet, men att återremittera paragrafen i den syftning, som Herr von Gegerfelt eller som Herr von Koch föreslagit, hvaraf följden möjligen blefve, att paragrafen återkomme i samma skick och att man i Riksdagens sista timme finge en vidlyftig diskussion, tror jag Kammaren bör akta sig för. På det lifligaste vill jag motsätta mig Herr von Kochs förslag att utesluta orden: "af det förråd, som i huset finnes". Huru skulle man då tillvägagå? Skulle man inköpa lifsförnödenheter? Då skulle alla tillgångar medtagas, ty i de flesta fall lär en fattig människa icke hafva förråd mer än för några få dagar, och huru skulle det uppskattas? Skulle man göra en uppskattning på det, som behöfves till underhåll för en månad, och anskaffa detta, så lär efter min tanke i vanliga fall ingenting återstå att utmäta. Man har icke att befara att vid väntad utmätning folk anskaffar ett stort förråd, ty man har icke längre kredit, då man är underkastad utmätning.

Herr Wallenberg: Inte behöfver Kammaren göra sig omak att återremittera punkten för att jag skall få tillfälle att läsa gamla lagberedningens betänkande. Det har jag gjort

många gånger. och jag har icke glömt det, äfven om jag icke är så varm beundrare deraf, som den, hvilken haft tillfälle att höra den oförgätliga Richert. Jag har haft tillräcklig tid att taga reda derpå, och de förebråelser, som Herr von Koch rigtade mot mig, lägger jag ej mycket vid mig, ty bördan deraf kommer att bäras äfven af Nya lagberedningen, Lag-Utskottet och Kongl. Maj:t, enär ingen af dem har senterat den princip, som af den värde talaren blifvit framhållen. Kan Herr von Koch åstadkomma en återremiss i denna syftning, då skall jag naturligtvis liksom Utskottets öfrige ledamöter försöka göra en ny redaktion i en sådan syftning, men det är min öfvertygelse att det icke står i hans makt. Om jag yttrade att den värde talaren ville begagna återremissen för att få paragrafen bygd på en ny princip, så missade jag mig; jag borde hafva sagt, en gammal princip, men aldrig har det fallit mig in, att man skulle vågra proposition på Herr von Kochs förslag; tvärt om önskar jag att proposition derå först måtte framställas, på det att man måtte få veta, om Kammaren vill återremittera paragrafen i öfverensstämmelse med Herr von Kochs förslag. För öfrigt är det likgiltigt för mig i hvilken ordning beslut här fattas, ty jag hoppas, att Utskottets åsigt till slut skall göra sig gällande.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Herr von Koch: En talare på kristianstadsbänken har sagt, att, om orden: "af det förråd, som i huset finnes" borttoges ur paragrafen, det vore omöjligt att bereda försörjning på annat sätt än att inköpa varor. Jag ber att få fästa uppmärksamhet på stadgandet i Konkurslagen, att "gäldenär njute, der han sig ej annorledes försörja kan, af konkursboet nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn under två månader från den dag, offentlig stämning gifven är". Detta stadgande är i paritet med stadgandet i förevarande paragraf, sådant jag vill hafva det, ty den som gör konkurs, är väl i allmänhet fattigare än den, hos hvilken utmätning kan ske. Utmätning kan nemligen ske för löpande förskrifning, och behöfver sålunda alldeles ej ständigt drabba fattigt folk. Jag tror fortfarande att försörjning och tillskott icke böra ske för andra än dem, som icke kunna sjelfva sig försörja. Stadgandet i konkurslagen är ovilkorligt, ty der har gäldenären afstått alla sina tillgångar, men det är icke alltid sagdt vid utmätning. Det finnes dock många förhållanden, som göra det nödvändigt att se till, att gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn blifva någon tid hulpna och derföre kan en lämplig summa afsättas lika väl vid utmätning som vid konkurs.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats fulländad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden: 1:o) att den ifrågavarande paragrafen måtte bifallas; 2:o) att densamma skulle till Utskottet återförvisas; 3:o) att paragrafen måtte antagas med den förändring, att summan *ettthundra kronor* utbyttes emot summan *femtio kronor*; samt 4:o)

*Förslag till
utsöknings-
lag.*
(Forts.) att motsvarande paragraf i Kongl. Maj:ts proposition skulle bifallas.

Härefter framstälde Herr Grefven och Talmannen propositioner å dessa yrkanden, hvilka besvarades med blandade ja och nej; hvarupå och efter det proposition på bifall till paragrafen med ofvan sagda förändring ånyo blifvit gjord samt med många ja, blandade med nej, besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Herr Wallenberg begärde votering.

Herr Grefven och Talmannen hemstälde, huru vida Kammarerna såsom kontraproposition vid voteringen antog bifall till paragrafen oförändrad, och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

“Den, som bifaller 65 § i Särskilda Utskottets förslag till Utsökningslag med den förändring, att summan 100 kronor utbytes emot summan 50 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles paragrafen oförändrad.”

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—44;

Nej—24.

66 §.

Herr von Koch: Jag är mycket tacksam för det syfte, som här är ådagalagdt, nemligen att afskaffa införsel i lön, och jag har i hufvudsak intet att anmärka blott i afseende på redaktionen. Jag skulle nemligen vilja sluta med ordet *utmätas*, så att paragrafen komme att lyda: “gäldenärs innestående aflöning för allmän eller enskild tjänst, eller innestående pension å rikets stat må icke utmätas”. Här tror jag man borde stanna. Sedermera kommer: “*förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta*”. De af Herrarne, som läst *nya* lagberedningens förslag med åtföljande reservation af Assessor Örbom, hafva funnit hvilka olägenheter kunna uppstå af detta stadgande. Reservanten

går dock i en riktning, som gör, att jag icke vill instämma med honom. Han vill nemligen hellre bibehålla det stadgande som finnes än det här föreliggande, men har stannat vid ett temligen inveckladt förmedlingsförsök, hvilket jag icke finner tilitalande. Men Assessor Örbom har rätt i anmärkning mot det här framlagda förslaget, att enligt detta fordringsegare kan taga alltsammans eller *hela* lönen, då efter nu varande stadgande borgenär endast kan få *halv* lönen. Det blir efter detta förslag troligen ett kappspringande mellan borgenären och gäldenären till det ställe, der lönen eller pensionen skall lyftas, och står gäldenären der på samma gång som borgenären begär utmätning, uppstå obehag, trassel och möjligen processer. Obehaget träffar äfven den tjensteman, som delar ut aflöningen, och, hvad som är ännu värre, alla husbönder skulle kunna vara exponerade därför. Hvad dessa sistnämnde särskildt beträffar, så beror på särskilda aftal, när lönen skall utfalla. För tjenstehjon är visserligen i lag stadgadt, att man icke är skyldig utgifva lönen förr än vid årets slut men på flera ställen torde man icke kunna efterleva detta stadgande, emedan tjenstehjonen behöfva sin lön förut, och stundom få de ut den kvartalsvis eller månadsvis. Om de hafva skuld, så kan det blifva tvistigt, eller åtminstone i fråga satt, huru vida husbonden får innehålla den förfallna lönen och hvad som verkligen är förfallet. Det kan föranleda mycket obehag, ty just å denna innestående aflöning skulle utmätning kunna göras. Jag tror, att detta stadgande är öfverflödigt och att borgenären får hålla sig till gäldenären, när han fått sin aflöning. Att exponera staten och alla landets husbönder för det obehag att få att göra med sina tjenares kreditorer i utmätningssväg, tror jag vara olämpligt. Jag skulle därför vilja föreslå, att man bifölle paragrafen till och med ordet *utmätas*, men utströk orden: "förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta."

Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)

Herr Wallenberg: Jag ber att få instämma med den siste ärade talaren både deri, att jag är glad att man kommit från "införsel i löner", och i hans förslag, som verkligen förenklar saken mycket. Det skulle kunna inträffa, att en fordringsegare gick till landshöfdingeembetet såsom öfverexekutor för att få gäldenärens lön utmätt, men att på kvartalsdagen löntagaren själf uppbar och qvitterade sin lön, så att man sålunda icke skulle få någon tillämpning af den anbefalda utmätningen. Saken är af ringa praktisk betydelse för fordringsegaren själf, och allt hvad man kan göra för att hindra folk att lefva i förskott på hvad de icke förtjent är en välgerning. Om Herr von Kochs förslag här antoges, hyser jag icke ringaste tvifvel om, att Medkammaren kommer att gilla det, ty många i Utskottet voro tveksamma om huru det skulle tillgå, då man först efter det aflöningen vore förfallen skulle få söka. Detta förutsätter, för att utmätningen verkligen skall tjena till något, en utmärkt ferm expedition. Jag anhåller således att få instämma med Herr von Koch.

Förslag till
utskottings-
lag.
(Forts.)

Hans Excellens, Herr Friherre De Geer: Lagberedningen har motiverat insättandet i §:n af den mening, som de båda sista talarne yrkat böra borttagas, med några ord, som jag ber att få uppläsa.

Men då på dessa skäl, i likhet med hvad Utsökningskomitén föreslagit, i 65 § stadgats förbud mot utmätning af gäldenärs indestående aflöning för allmän eller enskild tjänst, har tillika detta förbud begränsats till icke förfallen lön. Har lönen förfallit, men ändock fått inestå hos embetsverket eller husbonden, har den förlorat sin natur af lön och öfvergått till en vanlig fordran. Den bör då vara underkastad utmätning på samma sätt som annan fordran. En gäldenär skulle eljest kunna undandraga sina fordringsegare hela det kapital han på sin lön är efter år sammansparat, endast han låte detta inestå hos löngifvaren.

Dessa grunder finner jag rigtiga och anhåller derföre om oförändradt antagande af Utskottets förslag.

Herr Samzelius: Med all välvilja för tjenstemännen hemställer jag till Herrar Wallenberg och von Koch, huruvida det är lämpligt att vidtaga den ifrågasatta förändringen med ringa utsigt att få den antagen i Andra Kammaren, der förra året, då fråga var om afskaffandet af införsel, uttalas stora betänkligheter deremot. Det är väl ändå af vikt, att tjenstemännen lika som andra få göra rätt för sig, och då de hafva en förfallen fordran i lönen, så är den icke bättre än annan tillgång och bör icke åtnjuta bättre skydd än den. Oaktadt det kan, såsom anmärkt blifvit, inträffa, att borgenären infinner sig på samma gång som löntagaren för att lyfta lönen, så är det icke mer än rätt att den förre får afstå denna tillgång till betalning af sin skuld. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Jag ber endast att få säga några ord såsom förklaring hvarföre jag kommer att instämma i Herr von Kocks förslag, att orden "förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta" måtte utgå. Jag känner nemligen ett förhållande, med afseende på denna fråga, som är ganska behjertansvärdt. Det fins här i hufvudstaden en fattig tjensteman, som har, jag tror det är 1,500 kronor i årlig lön, hvarmed han skall försörja sig, hustru och tre barn. Emellertid gjorde han genom olyckliga spekulationer för många år sedan konkurs, innan han hade befatning i statens tjenst. En person har passat på och på auktion köpt fordringar på honom och tvingat honom att gifva ny revers på några tusen kronor. Denne nye fordringsegare tager nu 10 procent ränta på penningarne och har fått införsel i gäldenärens halfva lön, så att den fattige mannen får med familj lefva på 60 kronor i månaden. Jag tror derföre, att, helst som flera torde hafva det på samma sätt som han, det är välbetänkt, att den ifrågavarande meningen utstrykes, ty det kan aldrig vara med statens intresse förenadt, att dess tjenare på detta sätt sättas på half ranson. Det är visserligen sant, att så snart lönen är för-

fallen, har den upphört att vara lön och har blifvit en fordran, men jag tror dock, att den, som har en utmätning att vänta eller en fordringsegare, som icke släpper efter, icke har råd att låta sin lön stå inne, utan tager nog ut den. Jag anser derfore, att det vore väl för mången fattig tjänsteman, att de antydda orden finge ur paragrafen utgå. Jag röstar derfore med Herr von Koch.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Herr von Koch: Det yttrande af majoriteten i Nya Lagberedningen, som af Hans Excellens Herr Statsministern nyss blifvit uppläst, har jag naturligtvis också jemte reservationen läst. Jag tror emellertid, att det är lätt att finna en utväg för det fåtal tjenare, vare sig statens, ehuru med dem kan det knappast komma i fråga, och enskildes, som samla kapital uti outtagna inestående löner till förfång för borgenärer. Skulle sådant ibland hända, så finnes ju alltid den lätta utväg att lagsöka tjenaren och drifva honom till konkurs, då han måste uppgifva äfven sina besparade löntillgångar. Det är svårigheten att bestämma, när lönen är förfallen, och ingreppet i de enskilda aftalen, som förefaller mig mycket odiöst och föranledande till en mängd trassliga förhållanden. Detta har bestämt mig att framställa mitt förslag.

Vi hafva t. ex. inom den trakt, der jag bor, hvarest den första s. k. husbondeföreningen stiftades, bland annat öfverenskommit, att en del af tjenarnes löner vid hvarje års slut skall insättas i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt eller i sparbank. Detta hafva vi gjort dels af välvilja mot tjenarne och dels af omtanke om oss sjelfva och efterkommande för att fattigvården icke måtte blifva allt för betungande. Då vi för några år sedan ökade lönerna, skedde detta stundom med vilkor om en sådan insättning. Vid tjänsteårets slut insätter husbonden sjelf, eller genom kontorsbiträde, den utfästa löntillökningen å tjenarens sparbanks- eller ränteförsäkringsbok. Skola nu sådana medel få utmätas hos husbonden om insättningsdag — onsdagar och torsdagar der i orten — ej än inträffat efter den 24 Oktober? Dessutom är det en temligen känd sak för dem, som bo på landet och känna till förhållandena derstädes, att en simpel dagarbetare, som har den lägsta aflöning men är gift, i allmänhet icke kan med sitt arbete försörja mer än sig sjelf, hustru och 3, högst 4 barn. Får han flera barn, nödgas vanligen husbonden förskjuta honom medel, på det han må kunna berga sig till dess barnen uppnått den ålder, att äfven de kunna bidraga till familjens försörjning. Då återgälda de i allmänhet hvad husbonden försträckt dem. Lönen förfaller emellertid vid hvarje års slut och, om då en borgenär kommer och vill utmäta den, måste då husbonden redogöra för sitt förhållande till sina tjenare? Det kan väl ock vara fråga, om han har någon förmänsrätt för de försträckningar han sålunda lemnat dem. Jag vet icke något lagrum, som berättigar dertill, och qvittningsrätt torde äfven ifrågasättas. Emellertid uppkomma alltid obehag och trassel, som vore bäst att undvika. Och, som sagdt, de kapitalsamlingar, om hvilka lagberedningens majoritet talar,

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

kunna ju åtkommas i vanlig utsökningsväg eller genom konkurs, då tjenaren kan nödgas gå ed, att han icke eger någon tillgång eller besparing. Jag tror icke, att fördelarna att i några få fall kunna åtkomma besparingar motsvara de stora olägenheter, som jag befarar af denna §:s antagande, hvarför jag, ehuru med obehag, då Hans Excellens Statsministern yrkat bifall till §:n, anser mig hos Kammaren böra anhålla om uteslutande af sista delen i densamma.

Herr Stråle: Ett uteslutande af de ord, som äro i fråga, skulle verkligen bereda en ganska stor och till och med ovanlig fördel för tjänstemannen, ty lagen stadgade då, att hans intjenta lön skulle vara fredad från utmätning. Man hade afskurit fordringsegarnes anspråk och gjort den intjenta lönen till ett slags fideikommiss. Men manne ett sådant stadgande öfverensstämmer med rättsgrund?

Hvad angår förhållandet mellan husbönder och tjenare, lär väl husbonden veta att tillgodogöra sig sina förskott till tjenarne. Men, står lönen inne vid tjänsteaftalets slut, hvilken rättsgrund finnes då att denna lön, som således öfvergått till en förfallen fordran, icke får utmätas? Vid några tillfällen kunna visserligen stridiga anspråk uppkomma, men sådant händer i många andra fall vid utmätning, och jag betvivlar icke, att myndigheterna skola kunna lösa dem.

En talare från Kopparbergs län har framställt ett mycket behjertansvärdt fall, men jag tror icke, att man får fästa för mycket afseende vid sådana enstaka händelser, och för öfrigt torde äfven denna fattige man icke sakna utväg att reda sig, om också denna § antages oförändrad. Han kan göra konkurs en gång till och såmedelst blifva löst från den märkliga förbindelsen. Jag anholder om bifall till den föredragna §:n.

Herr von Gegerfelt: Vi voterade nyss om, huru vida från utmätning i allmänhet skulle kunna fresas varor till belopp af 50 eller 100 kronor, och den förra meningen segrade. Dermed står ganska illa tillsammans att medgifva tjänsteman att från utmätning undantaga huru stort belopp som helst, hvilket han har inestående såsom fordran antingen hos Kongl. Maj:t och kronan eller den enskilde, i hvars tjänst han kan vara. Jag tror icke, att man skall kunna åberopa någon princip för att en sådan person skall kunna svara: Jag eger ett par tusen kronor att fordra hos min husbonde, men dem fån I icke taga. Såsom en talare yttrat, vinner man icke något genom att anställa lagsökning och begära verkställighet deraf. Icke heller om han gör konkurs kan det hjälpas, ty något annat får icke tillgripas än som får utmätas.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr von Koch: Man har frågat, på hvad *rättsgrund* det skulle stödja sig att man icke finge göra utmätning hos arbets-

gifvare för hos honom innestående *förfallen aflöning*? Det stöder sig helt enkelt på det kända förhållande, att *arbetslön* ofta förfaller, innan arbetet är till fullo gjort ja stundom innan det kunnat börjas. Jag tror, att staten, åtminstone i allmänhet, utbetalar sina tjänstemäns kvartalslöner innan kvartalet är slut, således för tjänst, som ännu icke är fullgjord. Jag anser, att det stöder sig på god grund, att arbetsgifvaren har rätt och skyldighet att tillse, att den, som skall fullgöra ett arbete, icke må svälta i hjel under tiden, innan han hinner fullgöra det. Det skulle kunna inträffa att, när en tjänsteman, som är i temligen utblottade omständigheter, kommer för att lyfta sitt kvartal, en borgenär kommer och säger, att han har utmätning på allt sammans, och det kan hända, att detta är just det belopp, tjänstemannen behöfver för att kunna leva den återstående månaden af kvartalet. Detsamma kan hända med en enskild tjenare. Desse nödgas ganska ofta taga ut lönen i förskott. Många husbönder utbetala deras aflöning förskottsvis i hvarje månad, och då skulle kreditörerne lika ofta kunna komma och säga: nu är så och så mycket förfallet enligt kontraktet, var så god och gif hit det! och husbonden måste lemna det med risk att tjenaren icke under någon månad af året kunde fullgöra sitt arbete. Jag tror, att det är en riktig princip, att en arbetsgifvare, som lofvat lemna förskott åt sin tjenare, skall ega rätt och pligt tillse, att denne sjelf och ingen annan mot hans vilja äfven kommer i besittning af förskottet. Huru tjenaren sedermera må kunna freda sig från utmätning, blir en annan sak, som icke direkt angår arbetsgifvaren. Det är dessutom, svarar jag, samma princip, fastän något mer utsträckt, som gjort, att man hittills aldrig fått införsel i mer än *halva* lönen. Förr måtte lönerna ansetts hafva varit mycket väl tilltagna i förhållande till behovet, efter som man trodde, att tjänstemännen skulle kunna leva på halva lönen. Men vi veta nog på hvad sätt tjänstemän fordomtima lefde af *statens* löner. De hade då merendels *andra* inkomster af tjänsterna och gjorde besparingar. Nu är det, som jag tror, högst få, som göra besparingar af sina *löner*, och andra tjänstinkomster ha lyckligtvis upphört. Jag föreställer mig, att det är just detta förhållande, som gjort, att man nu velat gå så långt, att man velat upphäfva all införsel i lön och freda arbetstagare från att blifva beröfvade utvägen att lifnära sig så väl för deras egen som för arbetsgifvarnes skull.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till §:en och dels densammas antagande med uteslutande af meningen: "förr än gäldenären är berättigad att aflöningen eller pensionen lyfta"; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till §:en och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)

67—73 §§.

Biföllos.

74 §.

Herr von Gegerfelt: Uti Kongl. Maj:ts proposition föreslås i denna paragraf, att om det utmätta anses "ej kunna med säkerhet lemnas på stället under gäldenärens tillsyn, låte utmätningssmannen det af annan der vårdas eller till annat ställe föras, om borgenär den för godsets värd eller flyttning nödiga kostnad förskjuter". Utskottet har föreslagit den förändring, att mellan orden "om" och "borgenär" skulle insättas "det så ske kan och". För min del har jag tre anmärkningar att göra emot en sådan förändring. Först och främst är det i allmänhet icke nödigt att i lag stadga, att när något är omöjligt att göra det ej behöver ske; ty det förstås af sig sjelf. För det andra kan jag icke se att den åtgärd, hvarom här är fråga, kan blifva omöjlig att utföra, emedan borgenär har skyldighet att förskjuta kostnaden, och det finnes icke något gods, som ej kan till något pris flyttas eller vårdas, om borgenär vill förskjuta kostnaden därför. För det tredje och slutligen vill jag anmärka, att en föregående paragraf, den femtionionde, berör ungefär samma förhållande som denna, nemligen det fall, att vård öfver gods kan erfordras till dess utmätning kan ske, och för det fallet har man endast stadgat, att borgenär skall förskjuta kostnaden, men icke tillagt något "om så ske kan". Är ett sådant tillägg nödvändigt i förevarande paragraf, så är det väl lika nödvändigt i § 59. Konsekvensen bjuder väl att icke här vidfoga ett vilkor, som anses öfverflödigt vid § 59. På dessa skäl yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna del oförändrad.

Herr Reutersvärd: Det af Utskottet föreslagna tillägg grundar sig derpå, att utskottsledamöter från de norra länen tillkännagåfvo, att renar äro sådant gods som, om det utmättes, icke skulle kunna sättas i annans vård. Det lär förhålla sig så med renar, att endast den lapp som för dem kan taga dem, och när renar komma in på annan mark än deras egares, så kan vårdaren tryggt säga åt markens egare "var god och tag dem och stäng in dem", ty han vet, att de ej kunna tagas och icke heller tåla vid att stängas in. Detta var anledningen, hvarför man icke ville skrifva lagen så positivt, som om det alltid vore möjligt att det utmätta kunde sättas under annans vård eller flyttas. Jag tror således icke, att den siste talaren hade rätt i sitt påstående, att det icke finnes något gods, som man icke kan taga vård om, ty så är händelsen med renar.

Herr Samzelius: Lika med Herr von Gegerfelt anser jag, att det icke ligger någon synnerlig vikt på de af Utskottet tillagda ord, ty, enligt den bekanta rätta regeln "ad impossibilia

nemo obligatur“ skulle man väl icke kunna förmås till hvad som icke är verkställbart; men vid denna paragraf uppstodo betänkligheter hos åtskilliga ledamöter af Utskottet, och svårigheter påvisades icke blott med afseende å renar utan äfven i fråga om annat gods att, om det utmättes, få det vårdadt. Det händer nemligen, att grannar vilja hjälpa hvarandra mot borgenären, och att den ene grannen i sådan afsigt icke skulle vilja vårda gods, som blifvit utmätt från den andre. Härigenom kunde blifva nödvändigt att vända sig till någon person utom socknen, ja kanske utom häradet. I sådana fall skulle väl efter ordalagen i Kongl. Maj:ts proposition godset, om borgenär förskjutit nödiga kostnader, transporteras utom utmätningsmannens distrikt, och det kunde väl icke vara lämpligt. Jag tror, att tillägget är temligen oskadligt, och i denna öfvertygelse vill jag anhålla om bifall till Utskottets förslag. Skola vi göra förändringar, så böra de vara i sak och hafva någon betydelse, men de som äro temligen oskyldiga och kunna bidraga till enighet i Kamrarnes beslut, anser jag böra få stå kvar.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Herr von Gegerfelt: Det hade jag verkligen icke anat, att denna paragraf syftade på renar, och det så mycket mindre, som Utskottets betänkande föranleder dertill, att någon åtgärd skulle vidtagas för att få särskilda föreskrifter om utmätning just af renar, gående ut derpå att utmätta renar skulle genast slagtas.

Den siste talaren yttrade, att förändringar som föreslås böra vara i sak och af någon betydelse. Just på samma åsigt grundade jag mina invändningar, att förändringar ej borde ske uti Kongl. Maj:ts proposition, som i det fallet väl är lika helig som ett utskottsbetänkande. För öfrigt vill jag mot samme talare anmärka, att grannarne nog taga utmätt gods i vård, om de få hederlig betalning, som till på köpet förskjutes af borgenären, men nog händer det, att de goda grannarne fordra en stor summa för att låta beveka sig. Jag medgifver, att summan kan blifva så stor, att borgenären icke *vill* förskjuta den, men i så fall inträffar icke den kasus, som paragrafen afhandlar, ty här förutsattes just att borgenären vill förskjuta nödig kostnad för vård.

Min tredje invändning, eller den att ett sådant tillägg som här föreslagits varit lika nödvändigt eller lika litet nödvändigt vid § 59, har icke blifvit besvarad, och jag tycker, att det vore godt om någon konsekvens funnes i lagen, så att hvad som i ett fall anses nödigt icke anses obehöfligt i ett annat likartadt. I denna paragraf och i § 59 är fråga om enahanda vård.

Herr Stråle: Femtionionde paragrafen handlar om ett annat förhållande än denna paragraf. I den förra stadgas om vård af gods i det fall att utmätning ej genast kan verkställas, således för mycket kort tid; i denna är det fråga om vård af utmätt gods, således under en tid, som stundom kan vara ganska lång. Att hålla vård öfver gods för kort tid bör väl icke vara omöjligt, men att flytta det kan någon gång verkligen möta sådana hinder,

*Förslag till
utsöknings-
lag.*
(Forts.)

att jag tror, att till och med den skarpsinnige talare, som senast yttrade sig, kunde hafva svårt att lösa frågan. Till exempel: om boskap utmätes under foderbrist; grannarne hafva foder endast åt sina egna kreatur. Fordringsegaren vill förskjuta den nödiga kostnaden för det utmättas vård, d. v. s. i detta fall betalning för foder. Men huru skall utmätningsmannen bära sig åt, då foder ej finnes att köpa? Eller om sprängämnen utmätas? Grannarne vilja kanske icke för något pris taga befattning dermed. Utmätningssmannen får väl icke vara lika rädd som grannarne, men om han själf bor på längre afstånd, lär flyttningen icke vara lämplig. De anmärkta små orden torde följaktligen saklöst kunna få stå kvar, ty, såsom jag tror mig hafva visat, kan det inträffa, att utmätningsmannen ej är i tillfälle att sätta godset under behörig vård. Och för min del vill jag gerna freda honom för ansvar.

Jag anhåller om bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Reutersvärd: Herr von Gegerfelt yttrade, att han allra minst kunnat tänka, att denna paragraf hade afseende på renar. Det bevisar, att han icke läst Utskottets motiv. På sidan 69 står angående denna paragraf: Vid förslaget granskning har inom Utskottet uppmärksamheten blifvit fäst derå, att hvad förslaget innehåller angående sättet för utmätning af lös egendom icke skulle vara tillämpligt, då utmätning af lapparnes renar ifrågakommer. Att lemna den i mät tagna renen kvar hos hans egare, vore oftast liktydigt med att göra utmätningen overksam, ty när sedermera försäljning skulle ega rum, kunde lappen med sin renhjord hafva flyttat många mil bort, kanske till något af de andra rikena. Att åter hålla den utmäta renen innestängd låte sig i följd af dessa djurs natur ej göra.

Klart är således, att Herr von Gegerfelt misstagit sig, då han förklarade sig icke veta af hvad anledning Utskottet föreslagit detta tillägg.

Herr von Gegerfelt: Jag ber om förlåtelse, att jag för tredje gången tager till ordet i denna fråga, men jag lofvar att vara mycket kort. För min del har jag verkligen läst Utskottets motiv, men uppfattat dem så, som skulle ett särskildt stadgande erfordras för utmätning af renar, nemligen derom att de genast skulle nedslagtas, och denna uppfattning har stödt sig på den del af Utskottets motiv, som följer omedelbart efter det af Herr Reutersvärd upplästa stycke. Det heter der: Enda lämpliga utvägen skulle vara att medgifva borgenären rättighet att mot full säkerhets ställande få genast öfvertaga och slagta renen. Att emellertid uti allmän för hela riket gällande civillag intaga ett stadgande om ett så speciellt fall, som det nu nämnda, har icke synts Utskottet lämpligt, och att åter generalisera stadgandet, så att rättighet för borgenär att öfvertaga utmätt egendom skulle medgifvas vid utmätning ej blott af renar utan äfven af annan egendom, hvars vård medför svårigheter, har Utskottet ur många hänseenden funnit ytterst betänkligt, såsom lätt föranledande

missbruk. Utskottet har således föreställt sig att, så vida ett undantagsstadgande i förevarande ämne anses verkligen behöfvas, detta bör hafva sin plats i en särskild förordning.

Hvad Herr Stråles yttrande beträffar, får jag säga, att den "skarp sinnige ledamot", som han vände sig emot, tror, att han skulle kunna reda sig äfven i detta fall, ty i förevarande paragraf stadgas icke blott om gods bortförande utan äfven om vård öfver gods. Det förutsättes nemligen just att intetdera kan ske. Nu har Herr Stråle medgifvit, att gods alltid kan vårdas på utmätningssället, hvilket förutsättes i § 59. Jag vill då anmärka, att enligt § 74 är det fullt tillräckligt att godset vårdas.

*Förslag till
utsöknings-
lag.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Jag skall bedja att få föreslå en liten ändring, som kanske motiverar sig sjelf och kanske också faller den siste talaren i smaken. Det är, att af orden "om det så ske kan" ordet *så* uteslutes. På denna min framställning anhåller jag om proposition.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande paragrafen, dels densammas antagande med uteslutande af orden: "det så ske kan och", dels slutligen paragrafens godkännande med borttagande af ordet *så* från de ofvan anförda orden; framstälde Herr Grefven och Talmannen propositioner å dessa yrkanden, af hvilka den första besvarades med många ja och några nej samt de två senare med många nej och några ja; hvarupå, och efter det proposition på bifall till paragrafen oförändrad å nyo blifvit gjord samt med många ja och några nej besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

75—80 §§.

Biföllos.

Den fortsatta föredragningen af utlåtandet uppsköts till nästa sammanträde.

Anmälades och bordlades Konstitutions-Utskottets utlåtanden:

N:o 7, angående väckt motion om tillägg till 60 § Riksdagsordningen; och

N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring af § 1 mom. 10 i Tryckfrihetsförordningen.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 11 e. m.

In fidem
O. Brakel.